

SARUNAS PAR VĒRTĪBĀM

Aicina Krišjāni Kariņu sastādīt valdību

Eiropas Gada cilvēks Latvijā – 2018, Eiropas Cilvēktiesību tiesnesis Egils Levits un Eiropas Gada cilvēks Latvijā – 2011 Romas katoļu baznīcas Rīgas arhibīskaps Zbignevs Stankevičs 3. janvārī, Publisko tiesību institūta direktora Arvīda Dravnieka aicināti, piedalījās juridiskajās sarunās, ko gan noklausīties kuplā pulkā bija ieradušies arī interesenti, kuŗu pamatprofesija nav jurisprudene. Cilvēkus piesaistīja abu cienjamo kungu zināšanas un harisma. E. Levits un Z. Stankevičs runāja par vērtībām Latvijā un citur Eiropā, par Latvijas vērtību sistēmu un tās politisko un juridisko piemērošanu, kā arī par vērtību garīgo dimensiju // Foto: Jānis Brenčis

(Vairāk lasiet 3. un 4. lpp.)

Valsts prezidents Raimonds Vējonis aicināja partiju apvienības *Jaunā Vienotība* Ministru prezidenta amata kandidātu Arturu Krišjāni Kariņu sastādīt valdību. Tikšanās laikā Rīgas pili 7. janvārī K. Kariņš iepazīstināja Valsts prezidentu ar topošās valdības prioritātēm un darāmajiem darbiem, norādot, ka kā prioritāras ir izvirzītas astoņas darbības jomas – finanču sektora sakārtošana, tiesiskums, ēnu ekonomikas apkarošana, izglītības un veselības sistēmu turpmāka pilnveidošana, OĪK likvidešana, administratīvi teritoriālā reforma un demografija // Foto: Latvijas Valsts prezidenta kanceleja

(Vairāk lasiet 5. lpp.)

Ziemsvētki
Bērzainē
2. lpp.

Latvija dienu
ritējumā
3. – 4. lpp.

Top jaunā
Latvijas
valdība
5. lpp.

Ko meklējam
“čekas maisos”?
5. un 7. lpp.

Armands
Birkens par
naudas
tērēšanu
9. lpp.

Par iespēju
pasūtīt
drukāto avīzi
Laiks
11. lpp.

Kopā būvēsim savu valsti

PBLA nostāja Latvijas valsts politikas jautājumos un darbības virzieni 2019. gadam

RAITS EGLĪTIS

Pasaules brīvo latviešu apvienība kā ASV reģistrēta pasaules latviešu nevalstiska, bezpeļņas “junta” organizācija ir veiksmīgi darbojusies Latvijā 2018. gadā, caur tās pārstāvniecību Rīgā un dalīborganizācijām pasaulē, aizstāvo tās iestāties par ārvalstīs dzīvojošo latviešu interesēm. Aizvadītajā gadā esam bijuši iesaistīti Latvijas Simtgades pasākumu rīkošanā, veikuši administratīvas funkcijas, kas veicināja svētku norisi. Esam arī piedalījušies Diasporas likuma izstrādē Saeimā, palīdzējuši organizēt 13. Saeimas vēlēšanu procesu ārvalstīs un veiksmīgi koordinējuši diasporas latviešu skolu tīkla attīstību sadarbībā ar Izglītības ministriju un Latviešu valodas aģentūru. PBLA pateicas Latvijas valdībai un tās vadītājam Mārim Kučinskim, Kultūras, Izglītības un Zinātnes, Aizsardzības un Ārlietu ministrijiem, kā arī 12. Saeimas deputātiem par sadarbību un atbalstu!

PBLA ir bijusi aktīva visā pasaulē, uzturot latviešu kultūru un izglītības sistēmu, gādājot par Latvijas valsts drošību un populārizējot Latvijas vārdu. Nozīmīgākais veikums: ASV – saturīgs ALAs 67. kongress Vašingtonā Latvijas Simtgades zīmē, efektīvi

darbojas Call to Action Unit politiski informatīvam darbam ASV kongresā. Kanādā – turpinās aktīva sadarbība ar NATO bataljona kaŗavīriem, pirms tie dodas uz Latviju. Veiksmīgi rikota Baltic 100 Week un Baltic Conference, tautieši nopietni gatavojas XV Dziesmu un deju svētkiem Toronto. Dienvidamerikā – aizvadīts Dienvidamerikas un Karību latviešu apvienības kongress, 1. Latviešu Kultūras festivāls Brazīlijā. Krievijā – notikusi Krievijas latviešu biedrību konference Sanktpēterburgā. Austrālijā – nule aizvadītas labi apmeklētas 57. Kultūras dienas Adelaidē, kuŗās piedalījās kultūras ministre Dace Melbārde un grupa “Prāta Vētra”. Latvijas Simtgades ietvaros Eiropā kā vietējo organizāciju, tā ELAs paspārnē aizvadītas liela vēriena kultūras dienas un daudzi citi kultūras un izglītības pasākumi. Jāizceļ Eiropas kultūras svētku kustība, kuŗa izveidojusies 2011. gadā un iesakņojusies daudzās tautiešu kopienās Eiropā, kļūstot par tradīciju, kā arī vasaras nometnes Eiropā.

2019. gadā PBLA valde izvirza vairākas darba prioritātes, kas, neatkāpjoties no organi-

zācijas pamatvērtībām, noteiks nākamā gada galvenos darbības virzienus:

1. Valdība un budžets.

PBLA uzskata, ka stabilas, ilgspejīgas un rīcībspējīgas valdības izveide ir valsts prioritāte Nr. 1. PBLA aicina Valsts prezidentu Raimonu Vējoni uz aktīvu, bet stratēģiski pārdomātu rīcību valdības izveidē. PBLA uzskata, ka tālredzīgs skatījums un stratēģisks plānojums valsts budžeta izveidē palīdzētu kļiedēt priekšstatu, ka Latvija spēj strādāt tikai islaicīgu, viengadīgu projektu līmenī. PBLA aicina nākamā valdību valsts budžetā financēt Diasporas likumu un iekļaut valsts pamatbudžetā atbalstu izglītībai un kultūrai diasporā.

2. Valsts drošība.

Latvijas drošības saglabāšana ir un vienmēr būs PBLA augstākā prioritāte. PBLA atzinīgi novērtē Kanadas izveidoto stratēģisko partnerību ar Latviju un pastāvošo sadarbību ar ASV un NATO Latvijas drošības garantēšanā. Kanādā notiek intensīva sadarbība ar NATO bataljona kaŗavīriem un ar attiecīgajām valsts iestādēm un ministrijiem. PBLA uzteic ALAs politisko dar-

bu ASV Senātā un pārstāvju palātā. Ieteikums Latvijas nākamajai valdībai: dot signālu tautiešiem pasaulē, ka jebkāda veida PBLA dalīborganizāciju un to biedru darbs tiek novērtēts un veicināms – vai tā būtu sadarbība ar Michigan National Guard virsniekiem gan ASV, gan Latvijā, vai civilo partnerattiecību būvēšana starp pavalstīm un pilsētām. Jāuzsver Baltic Caucus loma ASV kongresā un Kanadas latviešu organizāciju darbs ar Kanadas bruņoto spēku pārstāvjiem un valsts Ārlietu ministriju.

PBLA uzskata, ka Latvijas vēstniecību atvēršana kā Austrālijā, tā arī Brazīlijā veicinātu Latvijas drošību, stiprinot šajās valstīs dzīvojošās latviešu kopienas un veicinot ekonomisko sadarbību.

3. Kultūra un latviskā izglītība ārpus Latvijas.

Tas ir viens no PBLA darbības stūrakmeņiem. PBLA ir labi iestrādāta struktūra, kas darbojas jau 63 gadus lielākajās dalīborganizācijās. PBLA uzskata, ka nākotnē jācenšas veicināt latviešu biedrību un skolu ārpus Latvijas apvienošanās – nevajadzētu turpināt dibināt jaunus.

(Turpinājums 7. lpp.)

Atskats uz Ziemsvētku eglītes svinībām Latviešu centrā Bērzainē

2018. gada 2. decembrī Latviešu centrā Bērzainē, Dienvidvācijas pilsētā Freiburgā, notika Ziemsvētku svinības, kas pulcēja 22 bērnus no latviešu ģimenēm.

Skaisti dekorētā svētku zālē bērni ar prieku rotāja svētku eglī un mākslinieces Antras vadībā veidoja neparastas un gaisīgas sniegpārslīņas. Skolotāja Ingrida mācīja bērniem gatavot skaistus gaismas eņģeļišus, kas ar vecāku palīdzību arī izdevās.

Tad jau atskanēja skaļš klauvējiens pie durvīm. Ziemsvētku vecītis bija dzirdējis, ka Bērzainē skolīņas un ciemiņu bērni ir ļoti paklausīgi, viņam nebija līdzī žagaru, tikai dāvanas. Ar prieku noklausījāmie bērnu priekšnesumus. Jaunākajiem palīdzēja māsas, brāļi un vecāki.

Svinību dalībniekiem bija iespēja vērot latviešu režisoru veidotās animācijas filmas.

Visiem patika iet rotaļās, se-

višķi "Kas dārzā?" un "Ādamam bij' septiņ' dēli".

Skolīņas skolotājas Anda, Inese un Santa bija sagatavojušas dāvanu – ielaminētas dziesmu grāmatas, kuņas varēs papildināt ar jaunām dziesmām un iemācīties dziedāt kopā Bērzainē un mājās.

Skolīņas vadītājas Ilzes Paegles klavieru pavadījumā viskanīgākā bija dziesma "Zvaniņš skan".

Mājas saimniece iejutās Laimas tēlā, un visi labprāt piedalījās r-

tuāla dziesmā-dejā "Māte savas meitas sauca", kas simbolizēja iešanu uz priekšu un veiksmi.

Visiem ļoti garšoja Bērzainē darbinieku sarūpētā vistas-dārzeņu zupa, latviešu maize un, protams, svētku našķi.

Kamīnā silti kurējās uguns, un līdz vakaram saimnieks Āris laipni aicināja piesēst, baudīt karstu tēju un bagātināt vienam otru ar stāstiem par senatni un nākotni.

Bērzainē ir aktīvs Vācijas, Francijas un Šveices latviešu centrs un

viesu nams, kuru, apceļojot Eiropu, ir iecienījuši latvieši no visas pasaules. Lai rezervētu istabiņu, var zvanīt 0049 (0) 761 53340 vai rakstīt uz adresi berzaine@latvieši.com! Precīza adrese: *Leinhaldenweg 28, 79104, Freiburg im Breisgau*. Labprāt izstāstīsim par ekskursiju iespējām Švarcvaldē un skaistākajām apskates vietām.

Latviešu centra Bērzainē komanda

Diasporas mecenātu dāsnums sniedzas pāri robežām

BRIGITA ZUTERE

Cēlu mērķu vadīts, Pēteris Alunāns – ilggadējais Latvijas Universitātes (LU) mecenāts – sācis atbalstīt jauniešus arī Lietuvā. Pērnā gada nogalē ar LU fonda starpniecību pirmoreiz piešķirta stipendija Viļņas Universitātes (VU) studentei.

Pēteris Alunāna ģimenes stipendija dibināta 2001. gadā sadarbībā ar LU fondu. Tās mērķis ir atbalstīt dzīves grūtībās nonākušus jauniešus. Kad P. Alunāns ar tēvu Aleksandru Alunānu nolēmuši ziedot Latvijas izaugsmei, bijis skaidrs, ka mērķis būs jauniešu izglītība. Cilvēkam jābūt izglītotam, tad pārējais dzīvē nāks vieglāk – bijuši A. Alunāna vārdi. Šogad mecenāts paplašinājis labdarības mērogu.

Mecenāta P. Alunāna vecāki ir latvieši. Viņš ir dzimis Otrā pasaules kara bēgļu nometnē Vācijā, 1950. gadā Alunānu ģimene ieceļoja ASV. Ģimenei izglītošanās ir goda lieta, P. Alunānam ir maģistra grāds bioloģijā un vācu filoloģijā, viņš ir profesionāls fotogrāfs.

"Šī sadarbība starp Latvijas Universitātes fondu un Viļņas Universitātes fondu ir daudzsoļošs sākums jaunam virzienam Baltijas līmenī, jo mēs iedzīvinām vispārātzītu akadēmisko fondu praksi, kas veicina mūsu kopienas attīstību un sniegs pozitīvu ieguldījumu arī turpmāk. Pateicos Alunānu ģimenei par šo stipendiju, jo uzskatu, ka tas būs labs piemērs arī citiem investēt potenciālā, kam ir

VU fonda izpilddirektors Justinas Noreika, stipendijas ieguvēja Deimantē Anīkštytē un VU rektors emirētais prof. Artūras Žukauskas // Foto: Ē. Kurausko

visaugstākā vērtība – mūsu izglītība un tajos, kas ir ceļā uz to," uzsver VU rektors emirētais profesors Artūrs Žukausks (Artūras Žukauskas).

Stipendijas apmērs ir 2 500 eiro akadēmiskajā gadā. Tās ieguvēja ir VU studente Deimantē Anīkštytē (Deimantē Anīkštytē), kuņa šogad uzsākusi politikas zinātnes studijas. "Stipendiju saņēmu, pateicoties manam smagajam dar-

bam vidusskolā, kas ļauj saglabāt darba ētiku, šobrīd studējot Viļņas Universitātē. Stipendijas komisija novērtēja sasniegumus, kuņas esmu ieguvusi skolas un ārpuskolas aktivitātēs, un tas man liek justies lepnam par līdz šim paveikto darbu. Šī stipendija man ļauj sajūst to, ka paveiktais darbs beidzot sniedz iespēju tuvoties maniem nākotnes sapņiem," gandarījumu pauž D. Anīkštytē.

"Esmu patiesi priecīgs par sadarbību starp Latvijas Universitātes fondu un Viļņas Universitātes fondu. Filantropijas kultūra Baltijā vēl aizvien ir sākumstadijā, un šāda sadarbība, bez šaubām, palīdzēs to pacelt nākamajā līmenī. Vēlos patiesi pateikties mecenātam Pēterim Alunānam par iespēju Viļņas Universitātes studentiem piedalīties Alunānu ģimenes

stipendiju programmā," papildina VU fonda izpilddirektors Justins Noreika (Justinas Noreika).

Pateicoties P. Alunāna ģimenes stipendijai, līdz šim ir izglītojušies septiņi studenti, divas LU studentes turpina saņemt šo stipendiju arī šobrīd. Studenti atbalstu saņem visu pamatstudiju laiku, turklāt nepieciešamības gadījumā tiek segta arī studiju maksa.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES SIMTGADEI VĒLTĪTS TESTAMENTĀRO NOVĒLĒJUMU FONDS

Gaidot LU simtgadi 2019. gada 28. septembrī, turpināsim godināt savus priekštečus un viņu alma mater, novēlot kaut nelielu sava testamenta daļu Latvijas Universitātei.

Valdes priekšsēdis Mārtiņš Andersons

+1 917.821.0440
tikunta@yahoo.com
www.friendslu.com

Bank name: JPMorgan Chase Bank, N.A.
Account title: Friends of the University of Latvia
Account number: 118730060
Routing number: 322271627
SWIFT: CHASUS33

Čekus (izrakstīti uz: "Friends of the University of Latvia") sūtīt:

Mr. Robert A. Blumberg
Johnson, Blumberg & Associates
230 W. Monroe St., Ste 1125
Chicago, IL 60606, USA

Biedrībai ir (501(c)(3) charity) statuss kopš 2012. gada.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Atskatoties uz aizgājušo – 2018. gadu

Aizvadītajā 2018. gadā Latvija risinājās daudz svarīgu notikumu. Atskatīsimies uz dažiem “no spiedumiem” valsts dzīvē.

Janvārī sākās e-veselības ieviešana, kas saskārās ar lielām grūtībām. • Katoļu baznīcas archibiskaps Zbignevs Stankevičs izteica savu viedokli par Stambulas konvenciju, ko apsprieda Saeimā.

Februārī Latviju satricināja pamatīgs skandals, kad tika aizturēts Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimševičs. Sākts kriminālprocess pēc likuma panta par “kukuļa pieprasīšanu un pieņemšanu lielā apmērā”. • ASV finanču apkaņošanas iestāde *FinCen* izvirzīja smagas apsūdzības pret ABVL banku par naudas apmazgāšanu un kukuļdošanu. Tam bija smagas sekas: ABVL paziņoja par pašlikvidāciju. • Kalpošanu Latvijā ev. lut. Baznīcā beidza plaši pazīstamais mācītājs Juris Rubenis. Baznīcas vadība noliedza, ka no tās puses būtu bijis kāds spiediens.

Martā Saeima ar pārliecinošu balsu vairākumu par Satversmes aizsardzības (SAB) direktoru atkārtoti apstiprināja Jāni Maizīti. • Saeima pieņēma gala lēmumu par pāreju uz izglītību valsts valodā visās valsts un pašvaldību skolās. Pretojās tikai partija *Saskaņa*. • Timeklī un kasēs sākās ieejas biļešu tirdzniecība uz Dziesmu un Deju svētkiem. Process nebija organizēts pietiekami augstā līmenī.

Aprīlī pie ASV prezidenta Donaldā Trampa Baltajā namā viesojās Baltijas valstu prezidenti – Raimonds Vējonis, Kersti Kaljulaida un Daļa Grībauskaitē. Vizītei bija ārpolitiska un vēsturiska nozīme. • Ģenerālprokurors Ēriks Kalnmeiers aicināja Elektroenerģijas obligātā iepirkuma komponentes (OIK) regulējumu atzīt par neatbilstošu Satversmei. Lieta tomēr netika ierosināta.

Maijā slavenajā Kannu kinofestivālā ar sirsnīgiem aplausiem un stāvovācijām tika sveikts 96 gadus vecais latviešu kinorežisors Rolands Kalniņš. Festivālā tika izrādīta viņa filma “Četri balti krekli”. • Braucot garām Rīgas Meža kapiem, tiek nogalināts maksātspējas administrators Mārtiņš Bunkus. Vēlāk nogalinātā radnieki izsludināja 500 000 eiro naudas atlīdzību par noderīgu informāciju.

Jūnijā partija *Saskaņa* par prezidenta amata kandidātu izziņoja baptistu mācītāju Pēteri Sprōģi. Viņš vairākas reizes uzstājās ar moralizējošiem apgalvojumiem par Latvijas sabiedrību. Vēlāk viņš nolēma politikā tomēr neiet. • Saeimā pēc balsojuma par izdošanu ieradās KNAB darbinieki un aizveda deputātu Artusu Kaimiņu. Sākts kriminālprocess par partijas nelikumīgu finansēšanu.

Jūlijā emocionāli tika aizvadīti XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki. Kultūras ministre Dace Melbārde ne tikai organizēja, bet pat centās izrādīt savu tuvību latviešu kultūrai. Savu uzrunu Briselē viņa sāka ar dziesmu “Stāvēju, dziedāju augstajā kalnā...”

Augustā notika Latvija līdz šim lielākās militārās mācības *Namejs 2018* ar mērķi pārbaudīt bruņoto spēku gatavību aizsargāt valsti no jebkura apdraudējuma. Mācībās piedalījās vairāk nekā 10 000 kaņavīru. • Liela sabiedrības uzmanība tika pievērsta izdevniecības *Latvijas Mediji* izdotajai piecu autoru grāmatai par bijušo *Vienotības* lideri Solvitu Āboltiņu – “Varēt”. • Rīgā tika atvērts slavenais lielveikals *IKEA*.

Septembrī vienas dienas vizītē Latviju (24. septembrī) apmeklēja Romas Katoļu baznīcas galva pāvests Francisks. Latvijas iedzīvotājiem šī diena bija brīvdiena. • Amatu atstāja akciju sabiedrības *Rail Baltica* vadītāja Baiba Rubesa. • Nobela Miera prēmijai tika izvirzīta Pretošanās kustības dalībniece Lidija Doroņina-Lasmane. Pieteikumā viņa raksturota kā latviešu disidente un sirdsapziņas cietumniece, kā arī norādīts, ka Eiropa un pasaule kopumā vēlu sāka apzināt komūnisma terora un genocīda apmērus un tūkstošiem dzīvību, ko šī vara salauza un iznīcināja.

Oktoobrī 13. Saeimas vēlēšanās bija zema vēlēšanu aktivitāte – 54,56%. Jaunajā parlamentā ievēlēti septiņi politiskie spēki – *Saskaņa, KPV LV, JKP, Attīstībai Par!, Nacionālā apvienība, ZZS, Jaunā Vienotība*. 51 deputātam nav iepriekšējās pieredzes Saeimas darbā. • Saeimā pieņēma grozījumus Satversmē – paredzēts Valsts prezidentu turpmāk ievēlēt atklāti. • Pie lasītājiem nonāca Nacionālās enciklopēdijas *Latvija* pirmā tirāža – 3000 eksemplāru. To izpirka pāris dienās.

Novembrī svinējām Latvijas valsts nodibināšanas 100. gadadienu. • Atšķirībā no smagā valdības veidošanas procesa jaunās Saeimas vadību izdevās ievēlēt ātri. Amatā palika līdzšinējā parlamenta priekšsēde Ināra Mūrniece. Balsojumā nepiedalījās *Saskaņa*.

Decembrī *Jaunās Vienotības* pārstāvis Krišjānis Kariņš piekrita veidot valdību, kad divi mēģinājumi bija neveiksmīgi. Viņš bija kompromisa kandidāts. Tomēr Jauno gadu Latvija sagaidīja ar veco valdību. • Par skaļu gada nogali parūpējās Korupcijas novēršanas un apkārošanas birojs (KNAB). Veiktas vairāk nekā 30 kratīšanas, aizturēti *Rīgas satiksmes* darbinieki. No amata atkāpās Rīgas domes vicemērs Andris Ameriks. • Atver tā dēvētos čekas maisus. Latvijas Nacionālā arhīva timekļa vietnē tiek publicēti gandrīz 30 gadus slepenībā turētie PSRS Valsts drošības komitejas dokumenti.

Titula “Eiropas Gada cilvēks Latvijā” laureāts – Egils Levits

Titulu “Eiropas Gada cilvēks Latvijā” ieguvis Eiropas Savienības (ES) Tiesas tiesnesis Egils Levits, aģentūru LETA informēja biedrībā “Eiropas Kustība Latvijā”.

Balsošanas laikā lielāko sabiedrības atbalstu guva gan Levits, gan arī Eiropas Latviešu apvienības prezidija priekšsēža vietniece un Luksemburgas-Latvijas asociācijas valdes locekle Elīna

Pinto un Eiropas Latviešu apvienības prezidija locekle, Latviešu biedrības Īrijā valdes priekšsēde un koņa *eLVē* vadītāja Inguna Grietiņa-Dārziņa. Kā norādīja biedrībā, Levitu balsotāji raksturojuši kā cilvēku, kuŗš ir cienīgs kļūt par Latvijas prezidentu, demokrātijas vērtību aizstāvi un cilvēku ar plašu eiropisku skatu.

Tagadējais Eiropas Savienības (ES) Tiesas tiesnesis Egils Levits apdomātu iespēju kļūt par valsts prezidentu, ja kandidēt uz šo amatu koalīcija viņam piedāvātu. To Levits atzina *Latvijas Televīzijas* raidījumā *Rīta panorāma*. Viņš gan uzsvēra, ka šobrīd “tas nav mans jautājums, tas ir koalīcijas jautājums”. Tieši koalīcijas partijām vispirms esot jāvienojas par valdību un tad jāskatās pēc valsts prezidenta amata kandidāta. Levits atzina, ka tad, ja koalīcija vienotos par viņa uzrunāšanu Valsts prezidenta amatam, viņš “noteikti šo iespēju pārdomātu”.

Atklāj atjaunoto piemiņas plāksni Oskaram Kalpakam

Ateroties simto gadskārtu kopš Oskara Kalpaka bataljona izveides, Jelgavā atklāta atjaunotā piemiņas plāksne pirmajam latviešu bruņoto vienību komandierim.

Atklāj piemiņas plāksni Oskaram Kalpakam // Foto: Jelgavas Vēstnesis

Atzīmējot 100 gadus kopš vēsturiskā notikuma, 5. janvārī pie *Jundas* tika atklāta atjaunotā piemiņas plāksne, kas apliecina šo vēsturisko faktu. Svinīgajā notikumā piedalījās Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Latvijas Nacionālo Bruņoto spēku apvienotā stāba priekšnieks ģenerālmajors I. Mogiļņijs, Zemessardzes 4. Kurzemes brigādes komandieris pulkvedis Andris Rieksts un citas militārās personas, kā arī Jelgavas domes vadība, Zemessardzes 52. kaujas atbalsta bataljona zemessargi un bataljona komandieris Arvis Zīle, jaunsargi un jelgavnieki.

Vēsturiskā pavēle par bataljona izveidi tika dota 1918. gada 5. janvārī un bija viens no nozīmīgākajiem soļiem ceļā uz Latvijas neatkarību. 1919. gada janvāra sākumā, kad Rīgu jau bija ieņēmuši boļševiki, bet Jelgavas sta-

SPILGTS CITĀTS

Protam kopt savas tautas dvēseli

Laikrakstā *Neatkarīgā Rīta Avīze* Romas Katoļu baznīcas Rīgas archibiskaps metropolīts **Zbignevs Stankevičs** dalās pārdomās par Latvijas svētkiem, kristīgajām vērtībām, dzīvesveida inventarizāciju, mīlestību. Mūsu lasītāju ieskatam daži fragmenti no Stankeviča intervijas.

Šogad es vēroju labo gribu pienācīgi nosvinēt valsts dzimšanas dienu. Ieguvums ir tas, ka esam kļuvuši patriotiskāki, latviskāki – svētku gadā pārsvarā bija latviskā kultūras dimensija. Galvenais jautājums: vai šie svētki mūs ir padarījuši labākus? Tomēr šie svētki parādīja, ka protam kopt savas tautas dvēseli. Šie svētki ir cerības zīme. Šie svētki ir cilvēciskā sastapšanās ar dievišķo, jo svētkos kļāt ir kaut kas no noslēpuma. Protams, bija arī ārišķības un varbūt nevietā aizlaisti

lieli līdzekļi, bet cerēsim, ka tā būs laba investīcija. Bet vēl domāju, ka dziesmu svētkos vajadzētu pastiprināt garīgo dimensiju.

Kristīgās vērtības ir iesakņotas Dieva vārdā, kas ir mūžīgs. Bet Dieva vārds ir jāpārtulko laikmetam atbilstoši. Tas ir aptuveni tā: jūs esat viens un tas pats cilvēks, bet katru dienu ģērbjaties citādi. Tas pats ir ar kristīgajām vērtībām: depozīts ir mūžīgs, bet no tā mums jāuzceļ tas, kas šodien ir aktuālāks. Pāvestam Franciskam šajā lietā ir lieli nopelni. Viņš savā ziņā ir revolucionārs pāvests, kuŗš izvēlējās komunikācijā ar ārpusauli lietot nevis filozofiski ideoloģisko, bet gan normālo ikdienas valodu, ņemot par pamatu Evgēlija līdzības, tās aktualizējot. Kristīgās vērtības izaug no dievišķās atklāsmes: atziņa par cilvēka cieņu kā visu vērtību pamatu, kopējā labuma princips, solidaritātes princips. Vēl ir mīlestība, bet jāatceras, ka mīlestība bez patiesības kļūst par izdabāšanu. Viss pārējais izaug no šīm saknēm. Bez šīm vērtībām mūsu sabiedrība vienkārši izšķīdīs, kļūstot par vilku baru, cits citam pārkožot rīkli.

cijā vēl stāvēja vācu ešeloni, Jelgavā kopā ar uzticīgajiem kaņavīriem ieradās pulkvedis Oskars Kalpaks. 5. janvārī toreizējā Jelgavas biedrību namā tika parakstīta vēsturiskā pavēle par bataljona izveidošanu. “Kalpaks tajā brīdī, kad viņš ierodas Jelgavā, ir Landesvēra latviešu daļu komandieris, un viņš apvieno tos, kas nav aizbēguši mājās vai palikuši Rīgā vienotā kaņaspēka vienībā,” stāsta vēsturnieks Andris Tomašūns. Kalpaka bataljons pastāvēja tikai dažus mēnešus. Tā paša gada martā pulkvedis Oskars Kalpaks gāja bojā apšaudē pie *Airitēm*, tomēr bataljons militārās vēstures lappusēs atstāja nozīmīgas pēdas ceļā uz Latvijas brīvību.

Rundāles pils mūzejā

2. janvārī svinīgajā ceremonijā ilggadējais direktors Imants Lancmanis nodeva simbolisko atslēgu jaunajai direktorei, mākslas zinātni doktorai Laurai Lūsei (attēlā).

Jaunā Rundāles pils saimniece Laura Lūse: *esmu gatava pilij vēltīt savu mūžu* // Foto: Ivars Bogdanovs

Norit sarunas ar Kultūras ministriju (KM) par nepieciešamo līdzekļu piesaisti jumta remontam. Plānots izveidot jaunu pils mūzeja pakalpojumu klāstu, apgūstot pils kompleksa 85 ha lielo teritoriju ar 19. gs. raksturīgo augļu dārzu un kādas šķirnes audzētas hercoga Pētera Birona laikā.

“Kokneses fondu” turpmāk vadīs Sandra Kalniete

Pēc 13 gadu darba *Likteņdārza* idejas autoru Vili Vitolu “Kokneses fonda” padomes priekšsēža amatā nomainīs viena no Fonda dibinātājiem un *Likteņdārza* aktīvākajām veidotājām Sandra Kalniete (attēlā).

Kopš Fonda dibināšanas 2005. gadā Sandra Kalniete aktīvi darbojusies Fonda padomē un no 2019. gada 1. janvāra kļuva par tā vadītāju. Vilis Vitols turpmāk būs *Likteņdārza* labās gribas vēstnieks. Viņa vietā Fonda padomes locekles amatā, saskaņā ar Fonda Statūtiem, darbosies viņa meita Kristīne Klišāne.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Fonda dibinātāji izveidojuši padomi, kas ar 2019. gada 1. janvāri Sandras Kalnietes vadībā darbošies šādā sastāvā – Dainis Vingris (padomes priekšsēža vietnieks), Guntis Belēvičs, Andris Jaunsleinis, Kristīne Klišāne, Tomass Kotovičs, Māris Reinbergs, Jānis Stradiņš, Marta Vītola un Māra Zālite. Fonda padome sanāk vismaz reizi trijos mēnešos un lemj par konceptuāliem jautājumiem, kas saistīti ar *Likteņdārza* attīstību.

Likteņdārzs ir par Latvijas tautas ziedojumiem veidota piemiņas vieta un simbols Latvijas tautas izaugsmei, kas top Latvijas sirdī – Koknesē, uz salas Daugavā. *Likteņdārzs* tiek fiksēta tautas dzīvā atmiņa – katrs iestādītais koks, atvestais akmens ir ar konkrēta cilvēka, cilvēku grupas stāstu par Latvijas cilvēkiem un vēsturi. Kopš 2005. gada tajā ieguldīti vairāk nekā trīs miljoni eiro. Ikgadu dārzu apmeklē ap 70 000 – 100 000 apmeklētāju.

Latvija atbalsta Lielbritānijas izstāšanās līgumu

Latvija atbalsta Lielbritānijas izstāšanās līgumu no Eiropas Savienības (ES) parakstīšanu un apstiprināšanu, liecina Latvijas nostāja, ko apstiprināja 8. janvāra valdības sēdē. Ārlietu ministrijas (ĀM) sagatavotajā informatīvajā ziņojumā minēts, ka 25. novembrī Eiropadome ES 27 valstu formātā apstiprināja Lielbritānijas izstāšanās no ES līgumu un pieņēma politisko deklarāciju. Savukārt 13. decembra Eiropadomē ES 27 valstu un valdību vadītāji apstiprināja secinājumus, ko atkārtoti pausts atbalsts 25. novembrī Eiropadomē apstiprinātā Izstāšanās līguma ratifikācijai.

Nosaukti gada sasniegumi zinātnē

Jauna, neparasta DNS formas atklāšana, universālas vakcīnas tehnoloģijas izveide, jaunas mašintulkošanas tehnoloģijas – neironu mašintulka – izstrāde: tie ir tikai daži no Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) nosauktajiem šā gada 12 nozīmīgākajiem sasniegumiem Latvijas zinātnē. Cilvēka šūnās atrasta neparasta DNS forma ar neparastu iepakojumu un genoma apkalpošanas funkciju. Šis ir viens no aizvadītā gada nozīmīgākajiem sasniegumiem Latvijas zinātnē Latvijas Zinātņu akadēmijas vērtējumā. Latvijas zinātnieki, vienkāršiem vārdiem sakot, ir atklājuši jaunu DNS formu, kas nākotnē varētu kalpot dažādu slimību ārstēšanai.

Apbalvotie sasniegumi sadalīti divās daļās: daļa sasniegumu ir tā sauktajā teorētiskajā zinātnē, kas vairo augstvērtīgas zināšanas, bet daļa panākumu tā sauktajā lie-

tišķajā zinātnē, kuŗas rezultātā var tapt kāds jauns produkts.

Zinātnes sasniegumi šogad bijuši visdažādākajās zinātnes jomās. Piemēram, teorētiskajā zinātnē Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra, Latvijas Universitātes (LU), Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) zinātnieki sadarbojušies, lai cilvēka šūnās atklātu neparastu DNS formu ar neparastu iepakojumu un genoma apkalpošanas funkciju. Iepriekš šāda DNS forma bija atrasta tikai vīrusos un sausajā raugā. Savukārt humanitārajās zinātnēs par sasniegumiem atzītas vairākas kultūrvēsturiskas monografijas, tostarp Arnolda Laimoņa Klotiņa sarakstītā, bet LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta izdotā monografija "Mūzika pēckaŗa staļinismā: Latvijas mūzikas dzīve un jaunrade 1944–1953." Tajā pirmo reizi pēc valsts neatkarības atjaunošanas sniegta aptveroša pēckaŗa desmitgades mūzikas norīšu aina uz Latvijas PSR politisko un sabiedrisko kolīziju fona. Komponistu un atskaņotāju darbība rādīta tā laika ideoloģiskā diktāta apstākļos, kad starp mākslas pasauli un varu izveidojās pakļaušanās un pretošanās svārsti, izveidojot savdabīgas attiecības. Zinātniski izvērtēti ideoloģisko spaidu dēļ radītie zaudējumi Latvijas mūzikai, kā arī tā laika radošie sasniegumi. Vēl viens teorētiskās zinātnes sasniegums ir monografija "Simtam pāri. Viedā Latvijā". Monografijā veikta mūsdienu ekonomikas un sabiedrības kompleksa izpēte un aprakstīti instrumenti viedās ekonomikas un sabiedrības attīstīšanai Latvijā. To sarakstījusi pētnieku grupa, bet monografijas galvenā redaktore ir LZA akademiķe Baiba Rivža.

Savukārt lietišķajā zinātnē augstu novērtēts veikums tehniskajās un dabaszinātnēs. Piemēram, uzņēmums "Tilde" sadarbibā ar LU izstrādājusi jaunu mašintulkošanas tehnoloģiju – neironu mašintulku. Tā balstās neironu tīklu dziļās mašīnmācīšanās metodēs un ir īpaši piemērota tulkošanai latviešu un citās mazākās valodās. Pētījumā izstrādātais risinājums divus gadus pēc kārtas uzvarējis starptautiskās sacensībās. Mašintulks jau tiek izmantots arī praktiski.

RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes, Funkcionālo materiālu tehnoloģiju zinātniskās laboratorijas un Tehniskās fizikas institūta pētnieki radījuši jauna veida ierīces – triboelektriskos (nano) ģeneratorus –, kas ļauj apkārtējā vidē esošo mehānisko (vēja, skaņas, svārstību) enerģiju pārvērst elektriskajā. Šim ierīcēm ir augsts potenciāls portatīvo elektrisko ierīču uzlādē vai alternatīvu bateriju dažāda veida sensoros un detektoros radīšanai.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Veterinārmedicīnas fakultātē un Dārkopības institūtā pētnieki guvuši nozīmīgus rezultātus, cenšoties noskaidrot, kā jaunlopu veselības uzlabošanai var izmantot smiltsērķšķū ekstraktus. Secināts, ka tie pozitīvi ietekmē jaundzimušo teļu imunitāti, turpmāko dzīvnieku aug-

šanu un produktivitāti. Iegūtie klinisko pētījumu rezultāti ir ieguldījums jaunu, dabīgu barības piedevu ražošanā ar iespēju mazināt antibiotiku lietošanu, kas svarīgi bioloģiskajās saimniecībās. Plašāk par šiem un citiem Latvijas zinātnes 2018. gada sasniegumiem var lasīt *lza.lv*.

Šogad piešķirti arī pieci LZA prezidenta atzinības raksti. Viens no tiem tiks pētnieku grupai, kas izstrādājusi portatīvu ierīci agrīnai ādas vēža bezkontakta diagnostikai. Pētnieki no LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta un RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes radījuši diagnostiku, kas balstīta uz difūzās refleksijas un ādas autofluorescences mērījumiem. Iekārta jau tiek testēta ģimenes ārstu praksē.

LZA Zinātnes sasniegumu un nozīmīgāko notikumu Latvijas zinātnes dzīvē izvērtēšanu uzsāka 2002. gadā.

Kā norāda LZA prezidents Ojārs Spāritis (*attēlā*), mērķis nav tikai lepoties ar pazīstamu zinātnieku sasniegumiem, bet arī parādīt, ka šie izgudrojumi, pētījumi un inovācijas spēj stiprināt valsts ekonomiku un aizsardzību, būt saistoši Latvijas uzņēmējdarbībai un interesanti globālajā pasaulē. Šogad LZA zinātnes sasniegumu konkursam tika iesniegts 51 pieteikums.

Siguldas tūristu vagoniņa jubileja

Pirms 50 gadiem, 1969. gada 3. janvārī, pamatīgā salā un spelgonī, orķestra pavadījumam skanot, Siguldā tika atklāts šobrīd senākais trošu piekarceļš Baltijā, rodot iespēju maršrutu Sigulda-Krimulda-Sigulda baudīt gleznainā braucienā ar vagoniņu.

Ideja par vagoniņu radās nu jau aizsaulē aizgājušajam siguldietim Aivaram Janelsītim, kas ir arī idejas realizētājs. Kādā vakarā, kad tilts pār Gauju pēc kara postījumiem vēl nebija atjaunots, viņš sēdēja Gaujas kreisajā krastā – Siguldas pusē – un domāja, kaut viņš kā putniņš varētu pārlaisties pāri uz Krimuldu, kur sanatorijā par medmāsu strādāja viņa mīļotā Genoveva. Dažus gadus vēlāk, kad Aivars ar Genovevu jau bija

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

FRANCIJA. 4. decembrī Francijas vēstniecībā Latvijā LNMM izstāžu kurātoŗei Dr. art. Dacei Lambergai, LNMM Latvijas Vizualās mākslas departamenta vadītājai Dr. art. Gintai Gerhardei-Upeniecei, kā arī māksliniekam Egilam Rozenbergam tika pasniegts Francijas ordenis mākslā un literatūrā. Ordeni pasniedza Francijas vēstniece Latvijā Odile Supizona (*Odile Soupison*) pateicībā par ieguldījumu, attīstot Francijas un Latvijas attiecības kultūras jomā.

ASV. Latvijas Republikas vēstniecība Amerikas Savienotajās Valstīs izziņo pārvietojamās pasu stacijas izbraukumus 2019. gadā uz sešām pilsētām ASV: Ņujorku, Maiami, Denveru, Klivlendu, Gaŗezeru un Sanfrancisko. Precīzas adreses un pieteikšanās termiņi tiks izziņoti divus mēnešus pirms brauciena. Šobrīd pieteikšanās ir izziņota pārvietojamās pasu stacijas izbraukumam uz Ņujorku 2019. gada 22. – 24. februārī. Lai pieteiktos pasēs un/vai personas apliecības saņemšanai Ņujorkā, no 2019. gada 2. janvāra līdz 10. februārim Latvijas vēstniecībai ASV jāatsūta šādu dokumentu kopijas: aizpildīts iesniegums, iepriekšējās Latvijas pasēs kopija (ja pasi pieprasa pirmo reizi, tad jānosūta dzimšanas apliecības kopija), dokumenta, kas apliecina pastāvīgo uzturēšanos ASV, kopija. Sekojiet detalizētai informācijai, arī par pasu pieprasīšanu personām, kas jaunākas par 15 gadiem, par nodevām un citām svarīgām detaļām sadaļā "Informācija par pārvietojamo pasu darbstaciju". Dokumenti jāiesniedz pa e-pastu vai faksu un to oriģināli jāuzrāda pieņemšanas laikā, kad maksājamas arī valsts un konsulārās nodevas – tikai ar bankas karti (debitkarti vai kredītkarti).

DĀNIJA. Lai attīstītu Latvijas un Dānijas sadarbību starptautiskos laikmetīgās mākslas projektos un veicinātu publicitāti un apazīstamību vērienīgajai Baltijas, Ziemeļvalstu un Polijas mākslinieku izstādei, kas notiks 2019. gadā Kopenhāgenā, ar Latvijas vēstniecības Dānijā atbalstu 19. decembrī Kopenhāgenā norisinājās *Den Frie* Laikmetīgās mākslas centra rīkotais darbseminārs un debātes. No Latvijas tajās piedalījās Latvijas Laikmetīgā mākslas centra pārstāves Solvīta Krese, Andra Silapētere un Inga Lāce.

ZVIEDRIJA. 19. decembrī Zviedrijas parlamentā ar svinīgu uzrunu, mūzikālu priekšnesumu, vēsturisku priekšlasījumu un semināru tika atzīmēti simts gadi, kopš Baltijas valstu dibināšanas. Klātesošos sveica parlamenta spīkers Andreas Norlēns sakot, ka Simtgades atzīmēšana ir labs iemesls diskutēt par kopējo vēsturi un mūsu sadarbību. Viņš sacīja, ka mēs esam dažādas valstis ar dažādām vēsturēm, bet tai pašā laikā esam kaimiņi un sastopamies ar līdzīgiem izaicinājumiem un iespējām. Spīkers uzsvēra, ka Zviedrija vairāku gadu garumā ir bijusi Baltijas valstu draugs un atbalstītājs. Viņš minēja nesen dibināto Jubilejas fondu, ko Zviedrijas valdība iecerējusi kā dāvanu, kas veicinātu kontaktus starp Zviedrijas, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tautām sabiedriskajās, ekonomiskās un kultūras jomās. Ekskursu teju 800 garajā, dažādu notikumu bagātajā kopīgajā vēsturē sniedza viens no zināmākajiem zviedru vēsturniekiem Lundas universitātes profesors Dīks Harisons.

apprecēties, kādā žurnālā bija publicēts raksts par pasažieru trošu ceļiem Gruzijas kalnu pilsētā Čiatūrā. Siguldas 750 gadu jubilejā tika uzņemta gruziņu delegācija, un gruziņi paziņojuši, ka dāvinās Siguldai tehnisko projektu un iekārtas.

Interese par čekas maisiem

Ārpus Latvijas lielāko interesi par decembrī publicētajiem "čekas maisiem" izrādījuši Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas un ASV iedzīvotāji, intervijā LNT raidījumā *900 sekundes* teica Latvijas Nacionālā arhīva direktore Māra Sprūdža.

Esot arī interesenti no citām valstīm, tomēr mazāk. Sprūdža stāstīja, ka ir gadījumi, kad ārvalstnieki kartotēkā atraduši patlaban viņu valstīs populārus cilvēkus, par ko liecina dažādas publikācijas. Arhīva direktore gan uzsvēra, ka lielākā interese par šiem dokumentiem joprojām ir Latvijā. Kopumā konkrētajā tīmekļa vietnē ir 38 700 reģistrētu lietotāju, bet divu nedēļu laikā bijuši 200 000 skatījumu.

Savieno "Štiriešus" un "Baltus"

"Es jūtos ļābi abās valstīs un man patīk Štiriešu mentalitāte", saka Ilze Kroja, brīvpātīga Štiriete ar Latviskām saknēm. Jau

divus gadiem viņa kā Latviešu kultūrbiedrības priekšsēde tur kopā mazo Latviešu kopienu Grācā. Ir pagājušas darba pilnas nedēļas, jo mūziķe bija uzņēmusies atbildību par mūzikālo izkārtotumu svarīgiem svētkiem, kuri norisēja svētdien Grācas Domā un Štirijas Katoļu Diecēzes bīskapa pilsētiņā Augustinum. Latvieši svin savu 100. neatkarības jubileju – arī Grācā.

Arī ārpus šiem svētkiem Ilze Kroja jau ilgus gadus ar mūzikas palīdzību savieno viņas pirmās un otrās mājas. "Es ar visiem maniem korjiem esmu bijusi Dziesmu svētkos", viņa atceras. Te ir jāzin: Dziesmu svētki ir ļoti esenciāla Baltu kultūrdzīves stastāvdaļa. Korjiem vispirms ir jāpiesakās, lai varētu piedalīties. "Dziesmu svētki ir nemateriāls UNESCO – pasaules kultūras mantojums", Ilze Kroja skaidro.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

KĀRLIS STREIPS

Pirmdien, 7. janvārī, Valsts prezidents Raimonds Vējonis oficiāli nosauca Eiropas parlamenta deputātu Krišjāni Kariņu no *Jaunās Vienotības* partijas par kandidātu Latvijas premjerministra amatam. Tas bija trīs mēnešus un vienu dienu pēc 13. Saeimas vēlēšanām – nekad atjaunotās republikas laikā nav bijis vajadzīgs tik ilgs laiks, lai nonāktu pie rezultāta. Turklāt Kariņa kungs ir teicis, ka valdības deklarācijas izstrādāšana varētu prasīt divas nedēļas, pirms Ministru kabineta sastāvu virzīt apstiprināšanai Saeimā, un tādā gadījumā no vēlēšanām līdz jaunā kabineta darbības uzsākšanai būs jau pagājuši trīspusmēneši. Lasītāji atcerēsies, ka tajā laikā posmā vispirms valdības veidošanu Valsts prezidents uzticēja Jaunās konservatīvās partijas (JKP) vadītājam Jānim Bordānam, pēc tam partijas KPV LV pārstāvim Aldim Gobzemam, bet ne vienam, ne otram neizdevās atrast nepieciešamo kop-saucēju. Krišjānis Kariņš savukārt pavādīja pāris nedēļas sarunās ar potenciālajiem koalīcijas partneriem, pirms pirmdien viņš varēja doties pie Vējoņa kunga ar gatavu piedāvājumu.

Uzreiz vēlos uzsvērt, ka Kariņa kungs, ja tiks apstiprināta viņa valdība, kļūs par Latvijas pirmo premjeru, kurš nācis no tā dēvētās vecās trimdas. Krišjānis Kariņš ir dzimis 1964. gadā Delavēras štatā. 1988. gadā viņš ieguva bakalaura gradu Pensilvānijas universitātē

ar specialitāti valodniecībā, savukārt 1996. gadā sekoja doktora grāds tajā pašā specialitātē. Vēl pirms tam, 1994. gadā, Kariņš pārcēlās uz Latviju un nodibināja uzņēmumu *Lāču ledus*. 2002. gadā viņš bija viens no partijas *Jaunais laiks* dibinātājiem un tā paša gada rudenī kļuva par Saeimas deputātu. Aigara Kalviša valdībā no 2004. gada decembra līdz 2006. gada aprīlim Kariņš bija ekonomikas ministrs. 2009. gadā viņš ievēlēts Eiropas parlamentā, un turpat viņš ir darbojies visu šo laiku. Pērnajās, 13. Saeimas vēlēšanās Kariņš nebija *Jaunās Vienotības* kandidāts, taču bija apvienības priekšsēdētājs. Viņš ir precējies, ģimenē aug četri bērni. Vēlēsim veiksmi jaunajā amatā! Vēstīts, ka Kariņa vietā Briselē varētu stāties kādreizējais Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) vadītājs Aleksejs Loskutovs, kurš bija 12. Saeimas deputāts, bet pērn netika ievēlēts parlamentā. Tiesa, viņš gan Eiropas parlamenta deputāts būs tikai uz pāris mēnešiem, jo, kā zināms, maijā būs jaunas vēlēšanas. Protams, ja laime (lasi – vēlētaji!) uzsmaidīs, Loskutova kungs tiks pie pats sava piecu gadu termiņa Briselē.

Nākamais lielais darbs Krišjānim Kariņam būs valdības deklarācijas izstrādāšana. Preses konference pēc izvirzīšanas amatam viņš par topošās valdības prioritātēm nosauca finanču sektora sa-

kārtošanu, tiesiskumu, cīņu pret korupciju, ēnu ekonomikas atjaunošanu, izglītības reformu turpināšanu, obligātās iepirkuma komponentes (OIK) atcelšanu elektroenerģijas tirgū, veselības aprūpes sistēmas reformu pilnveidošanu, teritoriālo reformu, kā arī demografijas jautājumus. Citiem vārdiem sakot, pa drusciņai no katras partijas, kuŗa paredz piedalīties koalīcijā, priekšvēlēšanu solījumiem un iecerēm.

Tuvāk par iepriekšējo. Demografija Latvijā ir ļoti būtisks jautājums, jo dzimstība joprojām mūsu valstī ir zemā līmenī, simtiem tūkstoši valstspiederīgo dzimvo ārpus valsts un daudzos darba tirgus sektoros jau tagad izmisīgi sāk pietrūkt darbaroku. Kad Krišjānis Kariņš sāka sarunas par valdības veidošanu, Nacionālā apvienība nāca ar piedāvājumu valdībai pievienot speciālo uzdevumu ministru demografijas lietās, kā savu kandidātu piesakot pērnā gada vēlēšanās caurkritušo Imanu Parādnieku. Savukārt KPV LV, domājot par to, vai pievienoties K. Kariņa veidotajai valdībai, nāca ar uzstādījumu, ka valdības locekļu skaitu nedrīkst palielināt. Priekšvēlēšanu laikā partija piedāvāja visai radikālu ministriju skaita samazināšanu, partijas programmā solot “izveidot efektīvu un rīcībspējīgu valdību, kas sastāv no sešiem ministriem un premjerministra.” Ja reiz tas nesāks, tad partija vēlas vismaz ministru

skaita nepalielināšanu. Tam Kariņa kungs ir piekritis, taču KPV LV būtībā centās viņa valdību torpēt vēl pirms tās izveidošanas, iekšlietu ministra amatam izvirzot jau minēto Aldi Gobzemu. Laikā, kad viņš pats centās izveidot valdību, Satversmes aizsardzības birojs (SAB) paziņoja, ka izmeklēšana par to, vai viņam piešķirt pieļaut valsts noslēpumam, varētu ilgt trīs, varbūt pat sešus mēnešus. Iekšlietu ministrs cita starpā pār-rauga Drošības policiju, kuŗa, starp citu, kopš šī gada sākuma ir kļuvusi par Nacionālo drošības dienestu, un arī tur pieļaida valsts noslēpumam noteikti ir vajadzīga.

Par opozīciju runājot, ir skaidrs, ka nekad nekādas izredzes pievienoties koalīcijai nebija politiskajam jēdzienam *Saskaņa sociāldemokrātiskā partija*. Savukārt Latvijas zaļo un zemnieku savienība (ZZS) no valdības sarunām tika izslēgta tikai tāpēc, ka JKP uzmeta lūpu un paziņoja, ka ZZS pārāk pārstāvēt “veco politiku.” Tas, pirmkārt, ir divaini, ņemot vērā to, ka arī *Jauno Vienotību* un it īpaši Nacionālo apvienību veido politikas veterāni, un, otrkārt, “zaļajiem zemniekiem” no 11 pērn ievēlētajiem deputātiem veseli seši, tāpat vairāk nekā puse, ir valdības ministri aizejošajā Māra Kučinska valdībā. Tā nav pieredze, no kuŗas šķiet īpaši prātīgi atteikties, turklāt laika gaitā ZZS ir pierādījusi, ka opozīcijā tā spēj būt krietni viltīga. Arī koalīcijā esot,

“zaļie zemnieki” reizēm ir biedrojušies vairāk ar opozīciju nekā ar koalīcijas partneriem. Laiks rādīs, kā viņi uzvedīsies šoreiz.

Topošajā valdībā savus amatus saglabās divi ministri. Edgars Rinkevičs (*Jaunā Vienotība*) ir ārlietu ministrs kopš 2011. gada, un, ņemot vērā pašreizējās pasaules globālās problēmas, šķiet gudri šo zirgu nenomainīt upes vidū. Kultūras ministres portfeli saglabās Dace Melbārde (NA). Vēl četri kādreizējie ministri par tādiem kļūs atkal. Artis Pabriks (*Attīstībai/Par!*) atgriezīsies aizsardzības ministra amatā, kur viņš sabija visās trīs Valda Dombrovska valdībās (A. Pabriks arī ir bijis ārlietu ministrs). Jānis Reirs (JV) aizejošajā valdībā bija labklājības, jaunajā būs finanču ministrs. Kaspars Gerhards (NA) pārcelsies no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības uz Zemkopības ministriju, bet kādreizējā labklājības ministre Ilze Viņķele (pērn nav ievēlēta) jaunajā valdībā kļūs par veselības ministri.

Jaunajai valdībai būs daudz darāmā, sākot ar to, ka nedēļu pēc jaunā gada sākumā vēl nav sācies darbs pie šī gada valsts budžeta izstrādāšanas. Tās piecas partijas, kuŗas būs koalīcijā, ideoloģiskā nozīmē nav īpaši saderīgas. Turēsim iekšus, ka tās spēs pārvarēt iekšējās pretrunas un sadarboties. Nestabila valdība nav vajadzīga nevienam!

SALLIJA BENFELDE

Pagājušais gads beidzās ar diviem notikumiem. Viens bija negaidīts un pat šokējošs, otrs – jau sen gaidīts. Tomēr pārsteigums savā ziņā nebija ne viens, ne otrs.

Lai nerunātu miklās – jau sen gaidītais notikums bija t.s. “Čekas maisi” publicēšana jeb daļa no bijušās Valsts drošības komitejas (VDK) dokumentiem vietnē “*kgb.arhivi.lv*”. Publiskoto dokumentu vidū ir aģentūras alfabētiskā un statistiskā kartotēka, ārštata operatīvo darbinieku uzskaites kartotēka, VDK darbinieku telefongrāmatas, kuŗas satur informāciju par VDK štata darbiniekiem, un arhīvā pieejamie Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas apraksti.

Šis dokumentu grupas pieejamas Latvijas Nacionālā arhīva (LNA) tīmekļvietnē, kuŗai var piekļūt no LNA centrālās mājaslapas “*www.arhivi.gov.lv*” sadaļas “Aktualitātes” vai sadaļas “Virtuālās izstādes un digitālie resursi”. Speciālās digitālo resursu vietnes adrese, kā jau minēju, ir “*kgb.arhivi.lv*”. Vēl jāpiebilst, ka VDK ziņotāju kartītes aplūkojamās alfabētiskā kārtībā attēlu veidā, tās savulaik aizpildītas rokrakstā, krievu valodā, un tajās atrodams visai maz informācijas – ziņotāja vārds, uzvārds, segvārds, atsevišķi personas dati, atbildīgā VDK nodaļa u.tml., bet nav

informācijas par reālo ziņotāja darbību. Tāpat arī jāzina – lai piekļūtu LNA mājaslapā publicētajiem bijušās VDK dokumentiem, ikvienam būs jāreģistrējas, norādot savu vārdu, uzvārdu, personas kodu un e-pasta adresi. Šāda reģistrācija noteikta, lai nodrošinātu personas identifikāciju gadījumos, kad saskaņā ar likumiem persona būtu saucama pie atbildības par neatbilstošu VDK dokumentu vai tajos esošo personas datu izmantošanu.

Otrs – negaidīts un šokējošs – bija Nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) pēkšņais paziņojums pagājušā gada pēdējā darba dienā par Latvijas Televīzijas valdes locekļu atļaušanu, tika atļauts valdes priekšsēdētājs Ivars Belte un par satura attīstību atbildīgais valdes loceklis Sergejs Ņesterovs. Bez iepriekšēja brīdinājuma, ar preses relīzi informēt par sabiedriskās televīzijas vadības atļaušanu – tas tiešām bija šoks, jo LTV pēdējā gada laikā ir pieaudzis tās skatītāju skaits, pat apsteidzot komercitelevīzijas.

Nepatīkamās sabiedriskās raidorganizācijas

Tomēr LTV nīcināšana nebija pārsteigums, jo NEPLP ne reizi vien ar savu rīcību ir likusi domāt, ka tai ļoti nepatīk sabied-

riskās raidorganizācijas, un padome meklē jebkādu iemeslu, pat ļoti apšaubāmu, lai sabiedriskās raidorganizācijas neuzdrošinātos domāt un spriest neatkarīgi. Latvijas Žurnālistu asociācijas (LŽA) valde savā paziņojumā saistībā ar LTV valdes atļaušanu raksta par gadījumiem, kas raisīja aizdomas: “Valdes locekļu atļaušana nav pirmais gadījums, kad NEPLP prakse ir izraisījusi asu LŽA kritiku. Pērnā gada septembrī LŽA nosodīja Latvijas Radio valdes locekles Sigitas Roķes atbrīvošanu. Tā paša gada jūlijā LŽA kritizēja NEPLP, jo tās sasauktā tikšanās ar sabiedrisko mediju vadību, lai pārrunātu LTV un LR lēmumus pārtraukt attiecības ar Ventspils domi, bija klajā pretrunā ar redakcionālās neatkarības principu. Tāpat kritiku izpelnījās argumentētas diskusijas trūkums par NEPLP ierosinātajām radikālajām pārmaiņām sabiedriskā radio kanāla *Pieci.lv* formātā.”

Skaidrības labad acimredzot ir vērts citēt arī pārējo LŽA paziņojumu: “Latvijas Žurnālistu asociācija (LŽA) nosoda Nacionālās Plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) lēmumu atbrīvojot no amata Latvijas Televīzijas (LTV) valdes priekšsēdētāju Ivaru Belti un valdes locekli programmu attīstības jautājumos Sergeju Ņes-

terovu, jo NEPLP izplatītajā paziņojumā nesaskata pamatojumu šādam lēmumam un uzskata, ka šāda rīcība apdraud sabiedriskā medija neatkarību.

Sabiedriskā medija valdes atbrīvošana var notikt, tikai balstoties uz ļoti nopietniem pārkāpumiem, savukārt NEPLP izplatītajā paziņojumā nekādi nopietni pārkāpumi nav minēti, atzīmēti tikai potenciāli iespējamie riski. Turklāt stratēģisku attīstības projektu plānošana, kā arī pietiekoša un savlaicīga finansējuma piesaiste ir NEPLP, nevis valdes kā izpildorgāna uzdevums. Arī Valsts kontrole savā revīzijas ziņojumā par LTV ir konstatējusi, ka “padome nav nodrošinājusi kvalitatīvu kapitālsabiedrības pārvaldību un LTV – pārdomātu ilgtspējīgu kapitālsabiedrības attīstību.”

Līdz ar to LŽA pauz bažas par patiesajiem LTV divu valdes locekļu atļaušanas iemesliem, īpaši ņemot vērā, ka neuzticība izteikta arī valdes loceklim programmu attīstības jautājumos, kuŗa tiešā atbildībā ir LTV saturs un tā attīstība, nevis studiju režijas kompleksa izveide.

LŽA atgādina, ka sabiedriskā medija valdes atbrīvošana “uzticības zaudēšanas dēļ” ir drauds mediju neatkarībai un ir tiešā pretrunā ar Eiropas Padomes

rekomendācijām, ko Latvija ir akceptējusi.

Arī LŽA pauz atbalstu neatkarīgas ekspertu komisijas izveidei, kuŗa vērtētu NEPLP argumentus, kas kalpojuši par pamatu LTV valdes locekļu atbrīvošanai no amata.”

Jāpiebilst, ka NEPLP lēmuma vērtēšanai tika sasaukta Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas Mediju politikas apakškomisija. Tās priekšsēde Vita Anda Tērauda norādīja, ka NEPLP) rīcība, izsakot neuzticību Latvijas Televīzijas (LTV) valdes priekšsēdētājam Ivaram Beltem un valdes loceklim Sergejam Ņesterovam, nav pietiekami pamatota publiskajā telpā. Arī deputāti kritizēja pieņemtā lēmuma sasteigtību un aicināja labāk pamatot, kāpēc laikā, kad LTV atgūvusi savu reitingu, amatu valdē zaudējis tieši par satura jautājumiem atbildīgais valdes loceklis, ja revīzijā esošie pārmetumi saistīti ar vadības un finanču jautājumiem. Ar sabiedrisko mediju darbību saistīto situāciju 9. janvārī Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas deputāti turpinās vērtēt.

(Turpinājums 7. lpp.)

“Čekas maisi” un preses brīvības nīcināšana jeb Gada nogale bez pārsteigumiem

“Čekas maisi” un preses brīvības nīcināšana jeb Gada nogale bez pārsteigumiem

(Turpināts no 5. lpp.)

Ar vārdu sakot, gan LŽA, gan Saeimas mediju politikas apakškomisija uzskata, ka pirmām kārtām būtu jāvērtē NEPLP darbs un izpratne par sabiedriskajiem medijiem un to lomu. Sabiedriskās televīzijas darbs ir jāvērtē gan no redakcionālās neatkarības, gan no finanču darbības viedokļa. Finanču izvērtējumam būtu vajadzīga neatkarīga ekspertu grupa, jo diemžēl NEPLP nevar uzskatīt par neatkarīgu vērtētāju, jo padomes locekļus apstiprina Saeima, tā tad partijas, kuŗu interesēs ne vienmēr ir objektīva un atklāta sabiedrības informēšana par valstī notiekošo, tā cēloņiem un sekām. Savukārt tas nozīmē, ka NEPLP veidošanai jāmeklē citi principi. Latvijā bieži vien tiek pieminēta Krievija, kur mediji ir tieši atkarīgi no Kremļa vēlmēm un nostādņēm. Tiesa gan, par NEPLP Saeimā balsoja ne tikai *Saskaņa*, tāpēc jāatgādina, ka galēji labējiem radikāļiem Eiropā ir līdzīgas vēlmes – proti, kā raksta vācu laikraksts *Die Zeit* – “Stīvens Banons, bijušais Trampa galvenais stratēģis, grib apvienot Eiropas labējās partijas un, izmantojot viltīgu mediju stratē-

ģiju, sākt “sacelšanos” pret Eiropas Savienību”.

Un Latvijā netrūkst radikāli noskaņotu labējo, arī dažā iepriekšējā un arī šajā Saeimā ievēlētājā partijā. Tādēļ preses brīvības apdraudējums ir daudz nopietnāks, nekā to pirmajā brīdī varētu domāt, jo runa, manuprāt, tiešām nav par kaut kādiem finanču pārkāpumiem vai nepilnībām, bet par to, ka sabiedriskajām raidorganizācijām jāklūst par paklausīgu varas ruporu.

Kā vērtēt “čekas maisus”?

Protams, meklējot publiskotajā kartotēkā pazīstamus uzvārdus, daudziem droši vien bija kāds nepatīkams pārsteigums, tomēr, manuprāt, kopumā publiskotajos dokumentos neatklājās nekas ārkārtējs.

Pirmkārt, tapa skaidrs, ka pieņēmums – okupācijas laikā ziņotāji bija visur – atbilst patiesībai.

Otrkārt, tajos atrodamais liek vaicāt, cik uzticams ir šis avots? Ir divaini lasīt, ka kāds ir savenvēts, piemēram, 1989. gadā. Kā zināms, VDK dokumenti tika aizvesti uz Maskavu jau 1989. gadā. Atcerēsimies kaut vai Daiņa Ivāna sacīto intervijā mūsu laikrakstam saistībā ar LTF 30 gadu jubilejas konferenci: “Tautas frontes konferencē viesis bija

arī bijušais Zviedrijas diplomāts Larss Fredēns, kuŗš tagad, vairs nebūdam diplomātiskajā dienestā, var runāt atklātāk. Viņš stāstīja, ka Zviedrijas spēcīgie dienestiem bija informācija, ka VDK dokumenti no Baltijas valstīm tikuši izvesti jau 1989. gadā un atstāti mazsvarīgi dokumenti.” Jāpiebilst, ka gadu gaitā arī man nācies dzirdēt šādu informāciju no vairākiem, savstarpēji nesaistītiem avotiem.

Treškārt, par to, vai cilvēks ir vai nav reāli sadarbojies un vai viņa sniegtā informācija tik tiešām nodarīja ļaunumu cilvēkiem, pēc šim aģentu kartītēm nevar spriest. Piemēram, zinātnieki, ja vien viņi gribēja kaut ko paveikt ārpus šaurām “četrām sienām”, bija spiesti piekrist sadarboties, jo atskaites bija jāraksta par visām konferencēm un līdzīgiem pasākumiem ārpus PSRS. Turklāt – manuprāt, par to, ir vai nav kāds bijis nodevējs, nevajadzētu spriest tiem, kuŗi nav dzīvojuši padomju okupācijas laikā. To saku nevis tādēļ, ka aizstāvu ziņotājus, jo man viņi ir tikpat netīkami kā jebkuŗam ar normālu izpratni apveltītam demokrātijas un cilvēktiesību aizstāvim. Tomēr apstākļi, kādos cilvēki piekrita sadarboties, bija dažādi. Ja jautājums bija, piemēram, par

bērnu nākotni – izglītību, darbu –, tad pateikt “nē” bija nevis grūti, bet bieži vien arī neiespējami. Partijas un VDK vara bija absolūta, likumu neierobežota. Tāpēc, lai mana nostāja būtu labāk saprotama, pastāstīšu kādu stāstu par partijas varu no manas ģimenes vēstures. Piedzimu un uzaugu kādā Kurzemes mazpilsētā. Mana ģimene nebija disidenti, tomēr okupāciju nīda no sirds un tika uzskatīts, ka komunistiskajā partijā stājas tikai nodevēji. Par Latvijas okupāciju man tika pastāstīts jau bērnībā un tika piekodināts klusēt, ja negribam tikt apcietināti. Mans patēvs strādāja t.s. patērētāju biedrības autobazē par galveno inženieri, bet vadītājs bija kāds krievu komunisti, kuŗš savulaik bija “atbrīvojis” Latviju. Protams, viņam pienācās vadoši amati un, par spīti tam, ka viņš ļoti mīlēja grādīgus dzērienus un dažu labu uzņēmumu jau bija “nolaidis līdz kliņķim”, viņu vienmēr pārcēla jaunā vadošā amatā. Pienāca brīdis, kad arī autobaze bija jāglābj, “atbrīvotāju” pārcēla uz citu vietu, bet manam patēvam piedāvāja autobazes vadītāja amatu. Bija tikai viens noteikums – jāiestājas partijā. Patēvs atteicās, sacīdams, ka nav tā cienīgs vai ko līdzīgu. Rezultātā viņš zaudēja darbu un

to nevarēja nekur atrast vēl labu brīdi, līdz beidzot izdevās iekārtoties darbā par taksometra vadītāju. Ģimene viņa lēmumu nepārmeta ne mirkli, tika uzskatīts, ka viņš rīkojies pareizi. Bet tās bija sešdesmito gadu beigās, toreiz uz Sibīrijas lēģeriem par atteikšanos iestāties partijā nesūtīja. Bet atteikums sadarboties ar VDK, ja čekai kādu cilvēku ļoti vajadzēja, varēja “maksāt” ne tikai darbu vien.

Tādēļ ar sarakstos esošo cilvēku vērtēšanu un nosodišanu vajadzētu rīkoties uzmanīgi. Vai vēsturnieki spēs izvērtēt katru sarakstā esošo darīto, nezina, par to ļoti šaubos. Deviņdesmito gadu vidū vai beigās vajadzēja paziņot par lustrāciju, lai katrs piesakās pats, pastāsta drošības dienestiem visu, ko zina. Pēc tam varēja publicēt to cilvēku sarakstu, kuŗi ir dzīvi, bet nav pieiteikušies. Tam būtu bijusi kāda jēga, jo informācija būtu bijusi gan drošības dienestiem, gan arī daudzi, kuŗi spētu atzīt kaut formālas sadarbošanās faktu, tiktu pasargāti no nievām un pārmētiem. Šobrīd, kad daudzu kartītēs minēto cilvēku vairs nav mūsu vidū, bērniem un radniekiem var nākties taisnoties par to, ko viņi vispār nezina. Tādēļ, manuprāt, “čekas maisi” bija jāatstāj vēsturnieku ziņā.

Kopā būvēsim savu valsti

PBLA nostāja Latvijas valsts politikas jautājumos un darbības virzieni 2019. gadam

(Turpināts no 1. lpp.)

PBLA uzskata, ka apvienošanās tikai veicinātu t.s. jaunās diasporas darbību. Šādu modeli vairākkārt publiski ir atbalstījis Latvijas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, kuŗa vadītā ministrija ir PBLA sadarbības partneris. PBLA iesaka Latvijas valdībai un atbildīgajām ministrijām turpināt stiprināt latviešu vidusskolu darbību aizsūtīto valstīs – Garezera Vasaras vidusskolā, Kursas Vasaras vidusskolā (ASV), Annas Ziedares Vasaras vidusskolā Austrālijā. PBLA aicina valsti atbalstīt “2x2” un “3x3” kustības kā Latvijā, tā ārpus tās, kā arī pateicas par plānoto valsts atbalstu XV Dziesmu un deju svētkiem Toronto.

PBLA uzskata, ka Eiropas valstīs latviskā izglītība (vasaras vidusskolu līmenī un vasaras nometnes) pēc iespējas jācenšas virzīt uz Latviju. PBLA atbalsta pamatizglītības nedēļas nogales skolu tikla veidošanu Eiropas valstīs un to mācību kvalitātes celšanu, kā arī Latvijas Valodas aģentūras veidotās tālmācību programmas. PBLA uzskata, ka jāturpina aizejošās valdības uzsāktā izglītības reforma Latvijā – visās mācību iestādēs – gan satura, gan pieejas ziņā.

4. Diasporas likums.

PBLA atzinīgi novērtē Ārlietu ministrijas un citu nozaru ministriju iesaisti un lomu Diasporas likuma izstrādē un valsts vēlmi veidot skaidras un prognozējamā ilgtermiņa attiecības ar tautiešiem ārpus Latvijas, uzklautot arī PBLA un citu organizāciju viedokli. PBLA saprot, ka likums visus izaicinājumus neatrisinās un aicina domāt tālredzīgi un stratēģiski, plānojot ārvalstīs dzīvojošo tautiešu lomu Latvijas drošības un tautsaimniecības stiprināšanā. Jāizmanto tas, ka Latvija ir daļa no ES un godprātīga respektēta pasaules valstu un organizāciju locekle. PBLA atbalsta valsts centienus veicināt remigrāciju – tautiešu atgriešanos dzimtenē. PBLA uzskata, ka remigranti nedrīkstētu būt privileģētākā stāvoklī kā Latvijas iedzīvotāji.

5. Valsts ekonomikas un tautsaimniecības attīstība.

PBLA šajā jomā darbojas jau kopš Latvijas neatkarības atgūšanas, iesaistoties gan dalīborganizāciju līmenī, gan arī PBLA, kā “jumta organizācijas” līmenī. Pasaules Latviešu ekonomikas un inovāciju forumi (PLEIF) un pārējie satelītpasākumi visā pasaulē, kā *Spotlight Latvia* ASV un forums Austrālijā, saveda kopā biznesa pasaules pārstāvjus no

daudzām pasaules valstīm. PBLA valde atbalsta nākamā PLEIF rīkošanu Valmierā 2019. gada novembrī un pateicas Ārlietu ministrijai par plānoto atbalstu.

6. Baltiešu sadarbība.

PBLA uzskata, ka Latvijas Ārlietu ministrijai maksimāli jāveicina Baltijas valstu sadarbība politiskajā, kultūras un ekonomiskajā līmenī. Sadarbība Baltijas valstu organizāciju un vēstniecību starpā ārpus Latvijas, sevišķi Ziemeļamerikā, ir laba. Vēlamies uzsvērt *The Joint Baltic American National Committee*, *BAFL* un *ALA Call to Action* politisko darbu ASV un censties šo pieredzi pārnest uz citām valstīm. LNAK, Kanadas Baltiešu federācija un *Central and Eastern European Council in Canada* kopējā darbā uztur aktīvu saiti ar valdības un valsts pārstāvjiem. PBLA iesaka arī izcelt Baltijas un Skandināvijas valstu (*Baltic-Nordic*) sadarbību kā drošības ziņā, tā citos laukos un iespējami veicināt Zviedrijas un Somijas pievienošanos NATO.

7. Latviskās vērtības, ģimene un patriotiskā audzināšana.

PBLA iestājas par tradicionālo latvisko vērtību saglabāšanu un cienišanu, par stiprām ģimenēm un aicina sabiedrību un ģimenes pievērst lielāku uzmanību jauniešu patriotiskajai audzināšanai.

PBLA sadarbosies ar līdzīgi domājošām organizācijām, kā Daugavas Vanagu apvienību, fondu “Namejs”, Latvijas “Ģenerāļu klubu”, lai šos principus atbalstītu. PBLA sadarbībā ar minētajām organizācijām izsludina 2019. gadu par “Latvijas varoņu gadu”, aicinot Latvijas sabiedrību un tautiešus pasaulē godināt visu laiku Latvijas kaŗavīru un brīvības cīnītāju veikumu. PBLA aicina arī Latvijas valsti iestāties par šo vērtību saglabāšanu.

8. Korupcija, tiesiskums un preses brīvība.

PBLA iestājas par to, lai Latvija turpinātu attīstīties par tiesisku valsti, kuŗā tiek apkarota korupcija un atbalstīta preses brīvība. PBLA uzskata, ka korupcija bremzē tautsaimniecības attīstību, valsts izaugsmi samazina ārvalstu ieguldījumu potenciālu Latvijā. PBLA aicina Latvijas valdību iestāties par šiem principiem arī starptautiskajās organizācijās un gādāt arī par Latvijas banku sistēmas sakārtošanu un attīrīšanu no naudas *atmazgātāju* shēmām.

9. Veselības aprūpe.

PBLA atzīst, ka Latvijas iedzīvotāju bažas par veselības sistēmas kvalitāti ir pamatotas. Trūkumi veselības aprūpē var kļūt par tautas izdzīvošanas un drošības jautājumu, kā arī bremzēt

remigrāciju. PBLA sadarbībā ar tādām ārpus Latvijas organizācijām kā Latvijas Ārstu un zobārstu apvienība (LĀZA) centīsies palīdzēt jautājuma risināšanā, veicinot sadarbību starp pasaules latviešu mediķiem, lai uzlabotu veselības sistēmas kvalitāti Latvijā.

10. Informēta sabiedrība un atvērta valsts.

PBLA iestājas par caurspīdīgu valsts pārvaldē un aicina valdību un ministrijas labāk skaidrot savus labos darbus sabiedrībai. Patiesi informēta sabiedrība ir vesela sabiedrība. Atklātība informācijā izraisa veselīgu domu apmaiņu sabiedrībā visās jomās. PBLA tic, ka veicinot informācijas izmaiņu un atklātību visos līmeņos, uzlabosies sabiedrības sapratne un iecietība citam pret citu.

2019. gadā PBLA turpinās darbu, vienojot tautiešus un organizācijas pasaulē un pārstāvēt tos Latvijā. Apvienības šī gada lielākie notikumi būs:

- Pasaules Latviešu, kultūras konference Cēsīs no 29. septembra līdz 1. oktobrim
- PBLA gadskārtējā valdes sēde no 2. līdz 4. oktobrim Rīgā
- Pasaules Latviešu ekonomikas un inovāciju forums Valmierā 21. novembrī.

DĀRTA DINDUNE

(Turpinājums no Nr. 48)

Ne gluži ātrais, bet kredīts

Gan Latvijā, gan Somijā studenti var ņemt arī kredītus. Un, ja Latvijā var pieteikties gan studiju kredītam, kas paredzēts mācību maksas segšanai, gan studējošā kredītam – maksimums 170,74 eiro mēnesī iztikas izdevumu segšanai, tad Somijā, ja nespēj izdzīvot ar studiju dotāciju, ikdienas vajadzību nodrošināšanai var saņemt arī studenta aizdevumu. Kas zīmīgi, ja ar studijām saistīto kredītu atmaksā Latvijā jāuzsāk jau gadu pēc absolvēšanas un jāiekļaujas piecos vai desmit gados, tad Somijā līdz kredīta pirmajai atmaksas reizei var paiet divi gadi un kopējā summa jāsamaksā 30 gadu laikā. Tampere lietiško zinātņu universitātes students Tomass saņem gan studiju pabalstu, gan studiju kredītu un skaidro: “Mēnesī man sanāk apmēram tūkstoš eiro. Cilvēki ir dažādi, dzīves stili ir dažādi. Ja esi pilna laika students un katru nedēļu nogali nebrauc uz ārzemēm – ir pietiekami.” Viņš arī atklāj, ka atzīmēm nav jābūt nevainojamām, protams, uz skolu ir jāiet un ir jāmacās, turklāt, lai studiju pabalstus turpinātu maksāt, ik mēnesi ir jāiegūst vismaz 5 kredītpunkti.

Ko varam mācīties?

Šeit vēlreiz jāatgādina Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāves Intas Bērziņas virākkārt atkārtotais: “Nekas tāds nav dzirdēts!” un, tā kā ministrijā, šķiet, nav dzirdēts par daudzām lietām, jācer, ka sadziedēs, tāpēc, lūk, daži apdomāšanas vērti Somijā noskatīti izglītības jomas principi:

- skolēniem ir īsāki brīvlaiki;
- visi līdz 9. klasei saņem bezmaksas pusdienas, un arī pēc tam, pat studējot, visiem gandrīz divu eiro liela atlaide maltītei – tādējādi mazāk izsalkušu bērnu;
- visiem pamatskolas skolēniem apmaksā transporta izdevumus, un šajā posmā visi mācību materiāli, pat krāsainie papīri un plastilīns, ir bezmaksas;
- mācības vidusskolā organizētas līdzīgi kā augstskolās, kad ir dažādi kursi un moduļu sistēma, turklāt par centralizētā eksāmena kārtošanu 12. klases beigās ir jāmaksā;
- par mācībām augstskolā nav jāmaksā, tieši otrādi – visi, kas saņieguši 17 gadu vecumu un turpina mācīties, var saņemt mācību stipendiju;
- varbūt, tāpat kā Somijā, studentiem savi kredīti jāļauj atmaksāt ilgākā laika posmā?

No beigumā jāpiebilst, ka visiem Somijas studentiem ir tiesības pieprasīt vēl mājokļa pabalstu. Un tad, ja Somijā iegūts maģistra, bakalaura vai pamatkvalifikācijas grāds – ik mēnesi pie pensijas tiks saņemta piemaksa. Bet, ja jau esam sākuši domāt par pensiju piemaksām, tad laikam drīz būs sasniegts istais pensionēšanās vecums, proti... Par to būs jālasa jau nākamajā sērijas “Ziemeļu sapnis? Latvijas nākotne Somijas pēdās” rakstā!

Jo vecāks es, jo jautrāks man prāts?

Jo lielākas sociālās iemaksas, jo lielāka pensija ir gan Latvijā, gan Somijā. Bet vai tiešām ir tik vienkārši, kā izklausās? Jau piektajā aprakstā sērijā “Ziemeļu sapnis? Latvijas nākotne Somijas pēdās” iepazīstam Latviju un Somiju. Iepazīstam un meklējam risinājumu Latvijas labklājības tālākai attīstībai. Iepriekšējos rakstos jau noskaidrots, ka tieši lielu nodokļu maksāšana Somijā ļauj izsniegt lielākus pabalstus gan bērniem, gan bezdarbniekiem un maksāt arī studentiem. Arī darba algas nodokļa lielums tur atkarīgs no dažādām lietām: darbinieka stāža; bērnu skaita; arī dzīvesvietas, jo Somijas 119 pašvaldības pašas nosaka un iekasē dažus nodokļus. Taču, lai gan Latvijā, gan Somijā no katras darba algas veicam arī iemaksas pensijai, kāpēc somu pensionāri dzīvo labāk?

Mēģināsim saprast, kas notiek ar pensiju sistēmu Latvijā. No katras darba samaksas nodokļos tiek veiktas arī iemaksas pensiju apdrošināšanai. Ir trīs pensiju līmeņi. Pirmajā ir iesaistīti visi sociālo iemaksu veicēji, un 14% no sociālajām iemaksām pensijai nonāk šajā līmenī. Katram darbiniekam ir konts, kurā tikai apkopo informāciju, jo nauda, kas nonākusi pirmajā līmenī, tiek izmaksāta Valsts vecuma pensijās tagadējiem pensionāriem. Piemēram, 2017. gadā Valsts vecuma pensijas saņēma 456,7 tūkstoši cilvēku.

Otrajā pensiju līmenī nonāk atlikušie 6 procenti no darbinieku sociālo iemaksu summas, kuru no darba samaksas iemaksā pensijai. Šajā pensiju shēmā dalība obligāta ir visiem, kas dzimuši pēc 1971. gada. Un tā, lūk, 2018. gada martā 2. pensiju līmenī bija iesaistīti 1 278 485 cilvēki, kuru kopējais uzkrājums sasniedza vairāk nekā 3,3 miljardus eiro.

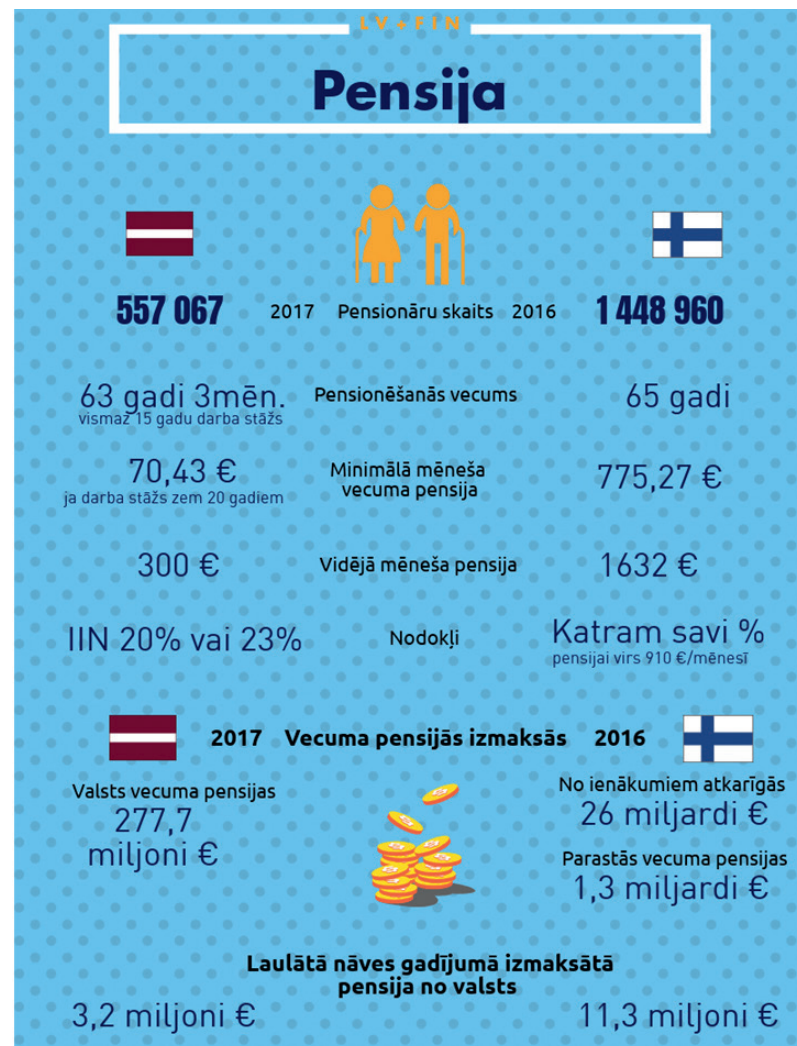
Vēl ir trešais pensiju līmenis jeb privātā brīvprātīgā pensiju shēma, kurā darbinieks vai darba devējs var iemaksāt, cik vien vēlas. Turklāt, ja to dara, iesniedzot ikgadējo nodokļu deklarāciju, var saņemt pārmaksāto iedzīvotāja ienākuma nodokli (IIN) atpakaļ. Šo pensiju var uzkrāt no 15 gadu vecuma un saņemt, sasniedzot 55 gadus.

Kad sasniedz Latvijā noteikto pensionēšanās vecumu, kas vēl šobrīd ir 63 gadi un trīs mēneši, ir tiesības saņemt vecuma pensiju. To, kuru izmaksā no strādājošo iemaksātā pirmajā pensiju līmenī. Taču vecuma pensiju saņem vien tie, kas vismaz 15 gadus ir veikuši sociālās iemaksas – proti, strādājuši un no darba algas maksājuši nodokļus Latvijā. Topošajiem pensionāriem jāreķinās ar pārmaiņām, jo no 2025. gada pensionēšanās vecums būs 65 gadi. Būs jābūt arī lielākam darba stāžam, proti, 20, nevis piecpadsmit gadiem.

Kopumā tad sanāk, ka “uz rokas” saņemtās pensijas lielums atkarīgs gan no uzkrātā visos pensiju līmeņos, gan valsts noteiktā plānotā pensijas izmaksāšanas ilguma. No pensijas ietur arī iedzīvotāja ienākuma nodokli, kuŗa likme, tāpat

Somu pensionāri klausās vienu no grāmatas “Lapset” autora Anti Malinena stāstījumu par bērnu dzīvi pēckara gados, Tampere 2018 // Foto: Dārta Dindune

kā darbinieku algām Latvijā, no šī gada ir atkarīga no kopējā ienākumu lieluma. Noteikta arī minimālā vecuma pensija mēnesī – 70,43 eiro, taču vairāk nekā 5,5 tūkstošiem pensionāru šī pensija ir pat vēl mazāka. Un šokējoši, ka vairāk nekā 3 tūkstoši pensionāru mēnesī saņem mazāk nekā 20 eiro! Jāpiebilst, ka šogad paaugstināts pensijas neapliekamais minimums, un 2018. gadā tas sasniedz 250 eiro mēnesī. Tas gan neattiecas uz tiem pensionāriem, kas gan saņem pensiju, gan turpina strādāt.

Protams, ir arī iespēja pensijā doties ātrāk, bet tad apdrošināšanas stāžam jābūt vismaz 30 gadus ilgam. Tad divus gadus pirms vecuma pensijas saņemšanas, ja pensionārs neturpina strādāt, saņem pusi no viņam aprēķinātās vecuma pensijas. Arī likums paredz atsevišķas iedzīvotāju kategorijas, kuŗas pensijā var doties, nesasniedzot valstī noteikto pensionēšanās vecumu, piemēram, politiski represētās personas un citi.

Šis aprakstītās pensijas gan attiecas vien uz tiem, kas strādājuši vairāk nekā 15 gadus. Taču, ja darba stāžs nesasniedz 15 gadus, cilvēks arī šobrīd nestrādā, bet ir sasniedzis pensionēšanās vecumu? Ir tiesības saņemt Valsts sociālā no-

drošinājuma pabalstu vecuma gadījumā – ik mēnesi 64,03 eiro. Pērn šādu pabalstu Latvijā saņēma aptuveni 11 tūkstoši cilvēku.

Ja lūdzam ar noliegtu galvu

Kā Somijā? Visiem, tāpat kā Latvijā, arī ir obligāti jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanā. Visiem strādājošajiem no 17 līdz 68 gadiem ik gadu 1,5 procenti no darba algas nonāk no ienākumiem atkarīgajā pensijā (*earnings-related pension*). Lai pensiju saņemtu, arī jāsaņem pensionēšanās vecums, kas Somijā ir 65 gadi. Var doties arī priekšlaicīgā pensijā, izvēloties, cik lielā apjomā priekšlaicīgo pensiju saņem.

Taču, ja no ienākumiem uzkrātā pensija ir maza, vai cilvēks nav strādājis, ir tiesības saņemt valsts un valsts garantēto pensiju. Minimālais apmērs ir 775, 25 eiro mēnesī un no tās nodokļus neatvelk, taču jo lielāka ir cilvēka nopelnītā pensija, jo lielāka ir arī nodokļos maksājama summa. Ja tā atkal salīdzinām, tad minimālā Valsts vecuma pensija Latvijā ir aptuveni 11 reizes mazāka nekā Somijā.

Kamēr tu man blakus

Viena ļoti būtiska atšķirība Latvijas un Somijas pensiju sistēmā ir

Ziemeļu sapnis? Latvijas nākotne Somijas pēdās

ne vien atšķirīgais visas dzīves laikā nodokļos iemaksātais apjoms, bet arī rīcība situācijā, kad viens no laulātajiem nomirst. Kas notiek ar mirušā laulātā pensiju viņa nāves gadījumā? Latvijā tie, kas bija reģistrēti laulībā un laulātā nāves dienā paši saņēma vecuma, invaliditātes vai izdienas pensiju, 6 mēnešu laikā var pieprasīt vienreizēju pabalstu divu mirušā laulātā mēneša pensiju apmērā. Tikpat lielu summu var saņemt arī kā apbedīšanas pabalstu. Un tas arī viss. Bet kas notiek ar visu pārējo cilvēka dzīves laikā uzkrāto? Labklājības ministrijas pārstāvis Egīls Zariņš norāda uz likumu “Par Valsts pensijām”, kurā lasāms vien tas, ka daļu mirušā laulātā pensijas ik mēnesi noteikti nesaņem pārdzīvojušais laulātais.

Somijā gan šo mirušā laulātā pensiju ik mēnesi turpina saņemt otrs pārdzīvojušais laulātais. Protams, viņš nesaņem mirušā pensiju pilnā apmērā, viss atkal atkarīgs no pārdzīvojušā laulātā ienākumiem, kopīgo bērnu skaita un laulībā pavadītā laika. Pēc speciālas formulas aprēķiniem ikmēneša summa var sasniegt pat 50 procentus no mirušā pensijas. Turklāt šo pensiju, ievērojot noteiktus kritērijus, maksā līdz pat otra cilvēka mūža beigām. Kopējā summa šīm pensijām, ko izmaksāja Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra *Kela*, 2017. gadā sasniedza vairāk nekā 11,3 miljonus eiro.

“Ši ir lieta, ko es atbalstītu,” saka Stokholmas Ekonomikas augstskolas Rīgā Ekonomikas departamenta vadītājs Mortens Hansens. “Es pilnīgi varu iedomāties, kā divi kopā dzīvojoši cilvēki katru ritu pārbauda, vai otrs vēl dzīvs, jo citādi izdzīvot būs teju neiespējami.” Bet ir problēma: “[...] pamēģini atrast tam naudu nodokļos. Es nezinu kā to izdarīt!” jau atkal ekonomists min Latvijā dzīvojošo problēmas ar nodokļu maksāšanu, tomēr uzsver: “Tā kā dažādu iemeslu dēļ sievietes dzīvo ilgāk par vīriešiem, šis būtu liels atspajds vecām sievietēm, lai viņu vecumdienas padarītu jaukākas... Domāju, ka daudzi vecāka gadagājuma cilvēki justos drošāk.”

Ko varam mācīties?

Noslēgumā vēl jāpiebilst, ka Latvijā, protams, dzīvo arī tādi pensionāri, kas saņem lielas pensijas, iespējams, pat lielākas nekā Somijā. Tomēr lielais vairums pensionāru saņem labi ja 300 eiro mēnesī. Arī Labklājības ministrija, šķiet, problēmu apzinās, jo, jautājot par nākotnes izaicinājumiem, atbilde ir īsa: “Nodrošināt pensijas adekvātumu.” Varbūt var to darīt, mācoties no somu sistēmas? Iespējams, apdomāt darba stāža samazināšanu vecuma pensijai, vai garantētās pensijas izmaksāšanu gadījumos, ja uzkrātā pensija ir smieklīgi maza. Turklāt, vērts padomāt par mirušā laulātā pensijas izmaksāšanu pārdzīvojušajam laulātajam ne tikai vienu reizi, bet, izstrādājot noteiktus kritērijus, līdz pat otra cilvēka mūža beigām.

(Turpinājums sekos)

ATSAUCOTIES UZ NOTIKUŠO

ARMANDS BIRKENS

Fakts: Pēc atsevišķu izpildītāju mākslinieku vājās uzstāšanās 19. novembrī pie Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas izskanējušajā koncertā "Mīlestības vārdā.18+" gada nogalē sabiedrību pāršalca sašutums par Latvijas Simtgades programmā iekļauto notikumu izmaksām. Koncerts, kurā skanēja 18 dziesmas, kopā, ieskaitot nodokļus, izmaksāja 242 000 eiro, no kā 62 000 eiro bija mākslinieciskās izmaksas. Turklāt vairāk nekā 17 000 (10 000 pēc nodokļiem) tika maksāti mūziķim Jānim Šipkēvicam par vairākām funkcijām. Sociālajos tīklos izskanēja, ka šis ir spilgts piemērs alkātībai un valsts Simtgades naudas izsaimniekošanai.

Skatī izskanējušais sašutums par Simtgades naudas "caurspīdības" problēmām līcis kultūras ministrei Dacei Melbārdei atzīt savu personisko atbildību šajā lietā, kā arī apsūtīt, ka 2019. gada sākumā tiks publicētas atskaites par Simtgades notikumiem.

Dažu dārgāko Simtgades sarīkojumu izmaksas (eiro, bez nodokļiem):

Gaismas festivāls "Staro Rīga" 400 000,-

Koncerts "Mīlestības vārdā. 18+" 226 585,-

Deju uzvedums "Abas malas" 222 283,-

Svinīgais sarīkojums pie Brīvības pieminekļa 190 771,-

...Nu atkal sēdēju svešā lidmašīnā... Tik daudz, ko atcerēties, domāt man. Lidojums no Rīgas uz Čikāgu bija labs. Neatceros, ka būtu juties labāk par visu padarīto: veiksmīgi piedalījies sešos koncertos Latvijas valsts svētku Simtgades laikā. Tik daudziem cilvēkiem pienākas mans paldies par šo iespēju, sākot ar koncerta producentiem Juri Milleru, Mairu Miķelsoni, Jāni Šipkēvici un Armandu Leimani. Līdz ar viņiem daudzi palīgi, darbinieki un draugi. Par sirsniņo atbalstu mīļš paldies arī pienākas kultūras ministrei Dacei Melbārdei un viņas biroja vadītājam Vitai Biķerniecei. Spēcīgs paldies arī šīs avīzes redaktorei Ligitai Kovtunai – bija labi tkal tikties un pārrunāt dzīvi! Pateicos par interviju, kas avīzē *Laiks* publicēta 2018. gada nogalē.

Daudzas skaistas, mīļas atmiņas ir iegūlušas manā atmiņu grāmatā.

Latvijā, kā arī atgriežoties Čikāgā, pietrūka tā, ka nevarēju to visu baudīt un pārrunāt ar manu ilggadējo "ciņa biedru" Albertu Legzdiņu. Ar viņu vienmēr visu pārrunājām. Jau gadiem ilgi pietrūkst arī sarunas ar *piecīti* Uldi Ievānu, kurš aizgāja Mūžībā 2009. gadā. Šo abu gaišo, gudro un radošo cilvēku ļoti pietrūkst.

Un tad sacēlās vētra, un ne pa jokam! Sāku lasīt interneta portālā *Facebook*, ka vairākiem cilvēkiem nepatikusi viena līdz šim nezināma dziedātāja Evija Vēbere, kuŗa piedalījās koncertā 19. novembrī laukumā pie Lat-

vijas Nacionālās bibliotēkas jeb Gaismas pils. Tā kā es šai koncertā piedalījos, pievērsu īpašu uzmanību. Man viņas balsis un uzstāšanās netraucēja, kaut gan ļoti tuvu uzmanību viņai nepievērsu, jo pašam bija jāgatavojas savai dziesmai, un koncerta laikā tie, kuŗi nebija uz skatuves, uzskatījās iekšējās. Koncerts notika ārā, kur bija auksts. Ir jau tā, ka mākslā katram kaut kas vai nu patīk, vai nepatīk. Tādas ir mākslas baudītāju tiesības. Klausītāju neapmierinātība gan nebeidzās ar to, ka viņi izteicās par dziedāšanu, pacēlās jautājums par to, cik viņai samaksāja. Koncerts bija Latvijas valsts Simtgades sarīkojumu ietvaros, tātad šai informācijai bija jābūt pieejamai. Izrādas, ka autoratlīdzības summa Evijai Vēberei bija 666 eiro, kas daudziem likās vismaz dīvaina. Ar to gan nekas neaprīma – cilvēki pamanīja, kādas vēl summas apgrozījās koncerta ietvaros. Galīgā summa šim pusotru stundu garajam koncertam, kuŗu uzveda vienu reizi, bija vairāk nekā 200 000 eiro, kas esot ļoti daudz. Vairākiem cilvēkiem, īpaši citiem producentiem un kultūras darbiniekiem, summas likās pārāk lielas, un sākās debātes par to, vai *pārmaksāts* un kāpēc. Rikotājiem nācās aizstāvēties un visu skaidrot, īpaši LTV 1 jeb sabiedriskās televīzijas raidījumā "Aizliegtais paņēmiens", kā arī presē. Lieta kļuva nopietna. Man vienkārši kļuva žēl, ka pēc tik skaista koncerta radās šādi jautājumi. Koncertā piedalījās izcili mūziķi un dziedātāji, ieskaitot ansambli *Cosmos* un *Prāta Vētras* solistu Renāru Kauperu. Mans vārds, protams, parādās visūr, kur uzrāda naudas summas. Jāteic, ka, pārskatot tāmi, dziedātāju honorāri tiešām nebija tie, par ko tauta visvairāk iebilda. Jautājumi radās par producēšanas un uzveduma realizācijas izmaksām, kā, piemēram, par apgaismošanu, skatuves būvi un apsakaņošanu. Neesmu kompetents komentēt par naudas summām, jo gluži vienkārši nezinu, ko viss maksā Latvijā, nesteidzos nevienu vainot. Par šī jautājuma pētīšanu atbild citi, kuŗu darbs tas ir un kuri ir kompetenti pieņemt lēmumus. Viens gan man bija skaidrs – lasot un uzklusot komentārus, sapratu, ka šis jautājums tomēr daudziem ir svarīgs, jo nauda, kuŗu iztērēja koncertam, bija nodokļu maksātāju nauda, un nodokļu maksātājiem ir tiesības zināt, kā viņu sūri nopelnītā nauda tiek izdota. Arī man šis jautājums bija svarīgs, jo nekādā gadījumā negribētu izmantot klausītājus un nodokļu maksātājus. Nebija pierādījumu, ka kāds būtu pārkāpis likumus, bet es tomēr jutos slikti, ļoti slikti... Man nebija miera, un drīz vien sapratu, ka man būs tomēr kaut kas jādara. Pelnīt, protams, grib visi, ieskaitot mani, bet gribas arī justies labi, ar tīru sirdsapziņu. Šis koncerts tomēr bija Latvijas Simtgadei veltīts! Tā

Armands Birkenis: "Par to summu (900,- eiro, ko saņēmu par priekšnesumu) es nepalikšu bagātāks, nē, man svarīgāka ir tīra, mierīga sirdsapziņa. Visu mūžu daudz esmu dziedājis par brīvu. Daudzi mūziķi apstiprinās to, ka piedalāties sarīkojumos un koncertos, kur mums ne vienmēr maksā, citkārt samaksa ir tīri simboliska."

nebija kāda vienkārša zaļumballe kādā estrādē. Turklāt – es biju izraudzīts par noslēdzošo solistu koncertā, man lūdza nodziedāt manu dziesmu "Mūsu mīlestība" (ar Alberta vārdiem). Tas man, Albertam un *Piecīšiem* tiešām bija miļš žests un gods! Negribēju, nevarēju ilgāk gaidīt, kamēr kāds kaut ko izmeklē sīkāk, un nolēmu savu honorāru nepaturēt sev. *Facebook* paziņoju, ka savu naudu ziedošu labdarībai Latvijā, lai naudiņa aiziet

atpakaļ tautai, kas dzīvo Latvijā. Esmu jau atradis dažas organizācijas, kuŗām naudu noziedot, tostarp pansionātus, bāreņu namus un dzīvnieku patversmes. Daļu naudas jau pārskaitīju Ziemsvētku laikā. Un, tiklīdz biju izsūtījis savu ziņojumu *Facebook*, uzreiz jutos atvieglināts un atbrīvots. Kā jau minēju, es nevienu no producentiem nenosodu, jo nezinu, kas īsti notika. Daudzi jautājumi tomēr būtu jānoskaidro, un pieņemu, ka tas

notiks. Par to summu (900,- eiro, ko saņēmu par priekšnesumu) es nepalikšu bagātāks, nē, man svarīgāka ir tīra, mierīga sirdsapziņa. Visu mūžu daudz esmu dziedājis par brīvu. Daudzi mūziķi apstiprinās to, ka piedalāties sarīkojumos un koncertos, kur mums ne vienmēr maksā, citkārt samaksa ir tīri simboliska. Latvijas presē arī pastāstīju, ka šo pašu dziesmu dziedāju pagājušajā vasarā Gaŗezērā, GVV vērienīgajā, burvīgajā koncertā, kuŗš bija veltīts Simtgadei. Mēs, vairāki mūziķi, ar lielāko prieku ziedoām. Ir arī tādi gadījumi, kad par honorāru nevar būt ne runas. Man šis koncerts Daugavas krastmalā, blakus Gaismas pilij, bija tikpat svēta lieta kā koncerts Gaŗezērā, un es skaidri zināju, ka man honorāru nevajag! Lai šī dziesma "Mūsu mīlestība" atgādina par mīlestību, kuŗa mūs vieno. Tā, lūk, sanāca, tā beidzās mani piedzīvojumi sakarā ar Valsts svētkiem Latvijā.

Raksta beigās uz pozitīvas nots gribu atgādināt, ka mūsu tautai ir daudz spējīgu, gudru, talantīgu un patriotisku cilvēku! Tādus satieku arī Čikāgā un citur trimdā. *Laikā* katrā numurā lasām par to, ko latvieši pasaulē sasnieguši, izdarījuši!

Latvija ir gadu simtiem veca. Valstiskuma pirmie simt gadi sasniegti un nosvinēti. Vai mūsu kopīgais pienākums nebūtu darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka pēc vēl simt gadiem mūsu pēctečiem būs ko un kur svinēt?

Esmu saņēmis četrus piedāvājumus koncertēt šogad Latvijā! Būs Dziesmu svētki Kanadā, kur esmu aicināts piedalīties, pirmo reizi arī Rakstnieku cēlienā! Ko darīt netrūks.

Lai veselības un veiksmes pilns Jaunais gads mums visiem!

TO DER ZINĀT!

Vai karjērā var palīdzēt dailliteratūras lasīšana?

Interesants jautājums, vai ne? Amerikāņu uzņēmēja, mārketinga eksperte un blogere Penelope Tranka sakopojusi atziņas par empātiskiem cilvēkiem un nonākusi pie secinājumiem: cilvēki, kas lasa dailliteratūru, ir empātiskāki – neatkarīgi no dzimuma vai citām personības īpašībām. Bet kas ir empātija? Ne pārāk bieži lietots svešvārds. Ieskatīsimies tīmekļa skaidrojumā:

Empātija ir intuitīvs izpratnes veids bez apdomāšanās, kad emocionāla iegušanās otrā cilvēkā uzreiz izraisa attiecīgu rīcību. Empātija balstās uz cilvēku prasmi nostādīt sevi otra cilvēka vietā, izjust viņa stāvokli, pozīciju, paskatīties uz notiekošo ar partnera acīm. Vienkārši sakot, empātija ir spēja

iejusties otrā cilvēkā. Empātija ir spēja ne tikai atklāt, ko citi jūt, bet arī pašam izjust šīs emocijas. Tas nozīmē, ka cilvēks jūt otra prieku vai bēdas tā, kā to jūt otrs, ... kas nav pārdzīvojis identiskas situācijas, nespēs būt līdzjūtīgs vai empātisks.

Tranka savā rakstā portālā *LinkedIn.com* norāda, ka cilvēkam, kas grib veidot karjēru, palīdz dailliteratūras lasīšana, vēl vairāk – dzejas lasīšana. Starp ievērojamiem dzejniekiem sekmīgu biznesa jomas karjēristu ir daudz vairāk nekā starp prozaikiem. Īpaši noderīga dzeja var būt tiem, kas darba dzīvē vēlas vadīt un menedžēt. Dzejas rakstīšana un lasīšana var trenēt šo spēju. Proza pieprasa no lasītāja lapu pāršķiršanu, lai viņš savienotos ar aprakstīto per-

sonāžu un justu to pašu. Savukārt dzeja no lasītāja pieprasa atšifrēt katru rindu, lai viņš saprastu pasauli, sevi vai citus. Empātiju neveicina fantastika, mistērija, politiskā satira.

P. Tranka ieskatā dzejas rakstīšana un lasīšana ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā biznesā izkopt pareizu lēmumu pieņemšanas prasmes. Dzejas lasītāji attīsta arī teicamas pašmonitoringa stratēģijas, kas uzlabo viņu domāšanas procesu. (Monitorings – uzraudzība, novērošana, kontrole, izsekošana, turklāt tas viss pastāvīgi un nepārtraukti – *Red.*) Šis radošās iemaņas uzņemumu vadītājiem palīdz uzturēt savā kompānijā uzņēmēja garu, atrast radošus risinājumus. (Pēc *Diena*)

MĀRIS BRANCIS

Janis Rozentāls un Kerija Spāres muižā

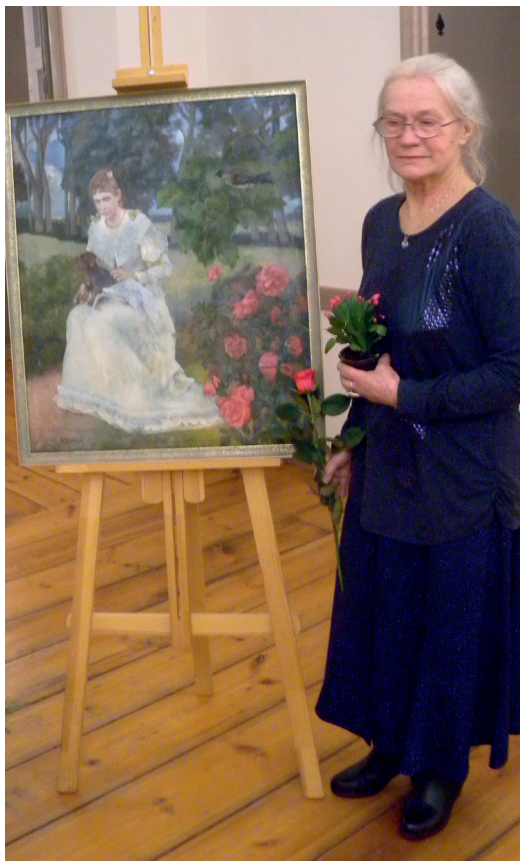
Starp Latvijas 105 pilīm un muižām, kas apvienojušās asociācijā, Spāres muiža neizceļas ar spožu architektūru, grezniem interjeriem, sienu gleznojumiem, neparastām mēbelēm vai slepeniem kambariem. Nekā tur tāda nav, taču mūsu kultūras un glezniecības vēsturē tā ieņem zīmīgu vietu.

Spāres un arī Puzenieku muižā daļu savas dzīves pavadīja Cirolē, Zemgalē, dzimusī Doroteja Luīza Karolina fon Grothūsa (1859-1940), saukta Kerija. Kā visas augstdzimušās dāmas viņa bija izglītota, ko veicināja mājas apmācība guvernāņu vadībā. Viņa, tāpat kā visas muižnieku meitas, ne tikai labi dejoja un mūzicēja, bet arī veikli zīmēja un akvarelēja. Apmeklējot Grothūsu un citu ieprecētu dzimtu plašo radu saimi, Kerija bija lietas kursā par visu, kas notika ne tikai Vāczemes kultūrā, bet arī vietējā mākslas dzīvē.

Laikam tas bija likteņa pirksts, ka 1893. gadā Puzenieku muižā par mājskolotāju ieradās strādāt 22 gadus vecais, topošais dzejnieks un rakstnieks Andrievs Niedra (1871-1942). Viņš acimirkli ieskatījās saimnieka meitā Kerijā. Turīgās muižnieku dzimtas atvasei bija gan patīkami sarunāties ar jauno izglīto cilvēku, taču viņa pret jaunekli juta vienīgi simpātijas. Var jau būt, ka

jauneklis panāktu savu, bet liktenīgi, ka pēc pāris gadiem šeit parādījās cits jaunais cilvēks – gleznotājs Janis Rozentāls (1866-1916), skaists un kvēls jaunietis 29 gadu vecumā. “Vienmēr viņš bija labā garastāvoklī, allaž dzīvespriecīgs epikūrietis ar vīpsnājošu humoru, mūžam apgarots, trauksmais mākslas entuziasts”, jauno gleznotāju raksturoja Arturs Bērziņš. Kerija nespēja pretoties viņa iespaidam un dziļi iemīlējās māksliniekā. Acumirkli sagruva mājskolotāja lolotie sapņi. Ar laiku Puzeniekos piedzētais un pārdzīvotais ieaudās romānā “Liduma dūmos”.

Nav zināms, kur un kā notika Pēterburgas Mākslas absolventa un Kerijas iepazīšanās, taču varētu būt, ka Grothūsu jaunkundzi ieinteresēja studenta izcelsme no Kurzemes, un, kad radās izdevība, arī uzrunāja viņu. Kerija palīdzēja sagādāt jaunajam censonim pasūtījumus – gleznot gan Kurzemes muižnieku portretus, gan altār-

Ritma Lagzdiņa ar Kerijas portretu

gleznu Stendes baznīcai. Ir saglabājušās tikai septiņas vēstules, ko Kerija rakstīja no Spāres, kas piederēja Kerijas pusbrālim Otto fon Grothūsam (1869-1954), un Jaņa Rozentāla atbildes.

Šai epizodei latviešu gleznotāja dzīvē lielāko tiesu pārscrien pāri.

Bet spārēniete māksliniece Ritma Lagzdiņa tajā ir iedziļinājusies, kā rezultātā tapis Kerijas portrets muižas parkā. Viņas domu tālāk attīstīja Spāres muižas mūsdienu pārvaldniece Tabita Kalniņa, kuŗa iecerēja sarīkot šo vēstulu publisku lasījumu. 8. decembrī pēcpusdienā tad arī šis nodoms īstenojās. J. Rozentāla un Kerijas vēstulu lasījumu pavadīja klasiskā mūzika, bet Rīgas Pārdaugavas mākslas skola un skolotāja Dace Paeglīte atvēlēja J. Rozentāla gleznu kopiju izstādi, ko veikuši audzēkņi vecumā no 8 līdz 16 gadiem. Romantiskajā noskaņā notika arīdzan Ritmas Lagzdiņas gleznotā

Kerijas ģimenes svinīga atklāšana.

Vēl tikai gribas piebilst, ka joprojām nav izvērtēta Kerijas ietekme uz J. Rozentāla radošo darbību. Diez kā būtu izvērtusies latviešu mākslinieka daiļrade, ja tās sākumā vācbaltu muižniece nebūtu palīdzējusi viņam, sagādājot materiāli ienesīgus pasūtījumus gluži svešam latvietim no zemāko vietējo ļaužu vidus, kurš dzimtenē vēl nebija sevi pierādījis? Tāpēc vien nākamgad būtu jāatceras Kerija von Grothūsa, kad svinēsīm 160. un Spāres muižas īpašniekam Otto fon Grothūsam 150. dzimšanas dienu.

ĪSZIŅAS

Babītes pagasta Antiņu kapsētā 12. janvārī plkst. 13 notiks Ziemeļvētku kauju 102. gadadienai veltīts atceres brīdis un kritušu strēlnieku godināšana. Piedalīsies Nacionālo bruņoto spēku (NBS), 17. Pretgaisa aizsardzības bataljona, Babītes novada pašvaldības, Babītes vidusskolas pārstāvji un Zemessardzes orķestris.

Jelgavas novadā 12. janvārī plkst. 12 Kalnciema – Klīves ev. lut. baznīcā būs Ziemeļvētku kauju 102. gadadienas aizlūgums. Plkst. 13 – Ziemeļvētku kauju muzejā Valgundes pagasta “Mangaļos” ekspozīcijas “Latviešu strēlnieku sadzīve” apskate. Zemessargu un jaunsargu svinīgais solījums. Plkst. 16 – Lāpu gājiens līdz Ložmetējkalam, kur norisināsies piemiņas brīdis pie ugunsкура.

Rīgā 13. janvārī plkst. 18 Zaķusalā tiks iekurts 1991. gada bariķāžu atceres ugunskurs. Jaunsargi nodos svinīgo solījumu. **16. janvārī plkst. 12** būs atceres brīdis Mārupes kapos pie pieminēklā brīvības cīnītājiem. Plkst. 16 – Atceres brīdis pie Vecmilgrāvja tilta. 20. janvārī plkst. 9.30 – ziedu nolikšana Meža kapos, bet no plkst. 11 līdz 17 būs atvērta 1991. gada bariķāžu muzeja ekspozīcija. No plkst. 11 būs Piemiņas ugunskurs Doma laukumā, ziedu nolikšana pie Brīvības pieminēkļa un kritušo piemiņas vietās Bastejkalnā. Plkst. 16 Rīgas Domā Bariķāžu atceres dienai veltīts koncerts “Sirds ticēt grib”.

Rīgas Latviešu biedrības Latviešu valodas attīstības kopa (LVAK) līdz 15. janvārim aicina iesūtīt 2018. gada vārda, nevārda un spārnotā teiciena pieteikumus. Gada vārdam vajadzētu būt tādām, kas 2018. gadu ļauj ierakstīt vēsturē. Gada nevardi lielākoties saistās ar to, ko dzirdēt un lietot negribas un ir kā lieks ievazājums no svešvalodām. Spārnots teiciens ir tāds, kas pats par sevi aizgājis tautās – tikai nevar paredzēt, uz cik ilgu laiku. Pieteikumi līdz 15. janvārim jāšūta uz e-pastu: gadavards@inbox.lv vai pa gaisa pastu: RLB Latviešu valodas attīstības kopai Merķeļa ielā 13, Rīgā, LV-1050.

Mazmežotnes muižas komplekss ir veiksmīgākais 2018. gada tūrisma produkts. Tā lēma Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Tūrisma departaments, kā inovatīvu, kvalitatīvu un ārvalstu viesiem tikamāko tūrisma objektu. Otrā vieta piešķirta Rīgas Motormūzejam, trešā – izglītojoši interaktīvajam centram “Dzelzceļš un Tvaiks” Gulbenē, kas tika izvirzīts arī tautas balsojumā.

Latgales vēstniecība GORS 2019. gada 19. janvārī plkst. 18 aicina uz Lielās mūzikas balvas laureāta, pianista Reiņa Zariņa koncertprogrammu “Nakts dziesmas”. Par viņa mūzikālītāti ir sajūsmiņājušies klausītāji arī Ņujorkas Kārnegi un Steinveja zālē, Amsterdamas Concertgebouw un Vigmora zālē Londonā, kur viņš dzīvo ar ģimeni.

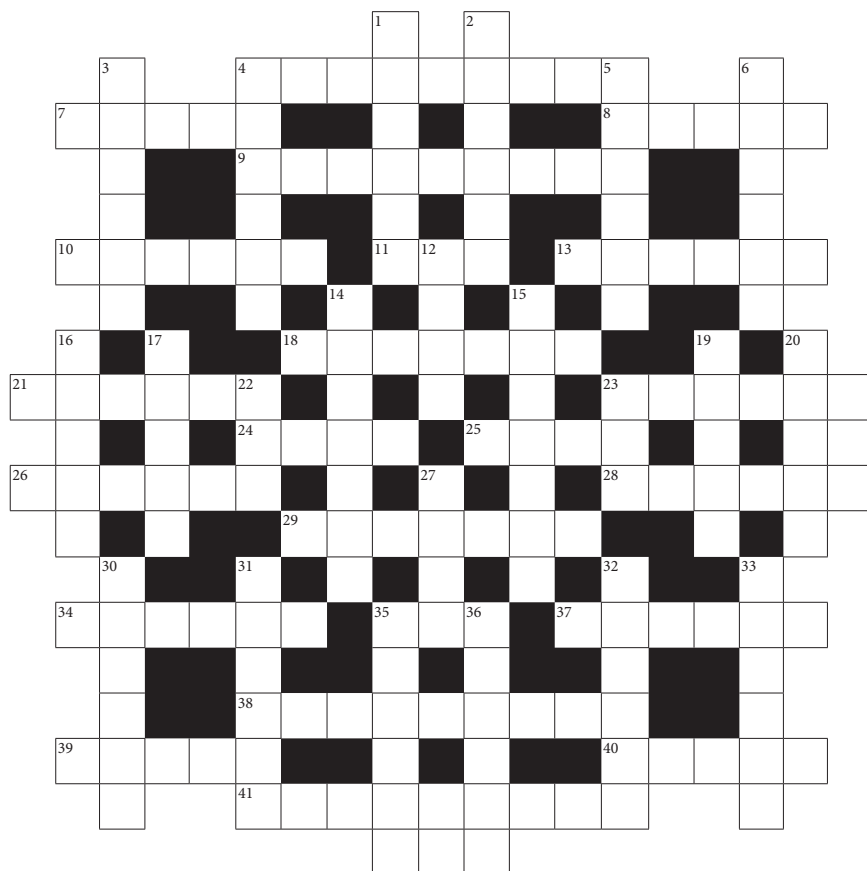
Aizputes Svētā Jāņa ev. lut. baznīca (mācītājs Varis Bitenieks) pēc Kurzemes apgabaltiesas lēmuma paliek Aizputes draudzes īpašumā (pieder kopš 1582. gada). Draudze 2016. gadā pievienojās LELBĀL, tāpēc ciemojusies archibiskape Lauma Zušēvica. Jau 2018. gada pavasarī Kurzemes rajona tiesa pilnībā noraidīja LELB prasību pret Aizputes draudzi un lēma, ka tā ir vēsturiskā dievnama istā saimniece. Ar ASV latviešu draudžu, Aizputes novada domes un Vācijas valdības atbalstu tiek atjaunots baznīcas jumts un norit rosīgs garīgais darbs.

Ekonomikas ministrija pabeigusi ārkārtas pārbaudes 40 atjaunojamo energoresursu koģenerācijas elektrostacijās. Rezultātā ministrija atcēlusi obligātā iepirkuma atļaujas 27 elektrostacijām, jo konstatēts, ka elektroenerģijas ražošana koģenerācijā noteiktajā termiņā, atbilstoši normatīvu prasībām, nav uzsākta. Atļauju atcelšana ļāvusi novērst iespējamo obligātā iepirkuma komponentes (OIK) kopējo izmaksu pieaugumu turpmākajos 10 gados par aptuveni 391 miljonu eiro. Ekonomikas ministrija atkārtoti iesniegusi izskatīšanai valdībā priekšlikumus, kā tuvāko triju gadu laikā OIK sistēmu atcelt, maksimāli novēršot nākotnes tiesvedību riskus valstij.

Īsziņas sagatavoja Valija Berkina

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

tumafrikā. 14. Valstu apvienība. 15. Liels augēdājs kukainis. 16. Daļas, ko atsevišķi dalībnieki iegulda kopīgā pasākumā. 17. Alkoholiski dzērieni, ko gatavo no vīna, konjaka un ruma, pieliekot dažādus augļus. 19. Plekstu dzimtas zivis. 20. Veiklas, žiglas. 22. Skandinavu aviokompānija (abrev.). 23. Jēdziens ķīniešu filozofijā. 27. No kartupeļu un kukurūzas cietes gatavoti putraini. 30. Latviešu svarcēlājs (1894-1919). 31. Uz kokiem parazitējošas sēnes. 32. Mērķaķu dzimtas dzīvnieks. 33. Apdzīvota vieta Vecumnieku novadā. 35. Pilsēta Gruzijā, pie Melnās jūras. 36. Saldūdens zivs.

Krustvārdu mīklas (Nr. 48) atrisinājums

Līmeniski. 1. Sanmarīno. 5. Bīde. 6. Unce. 8. Usuri. 10. Dalī. 11. Kuģītis. 12. Less. 16. Munte. 18. Drisa. 20. Elara. 22. Nievas. 23. Mēmele. 25. Nauda. 26. Skara. 27. Ideja. 28. Eriā. 30. Dubulti. 33. Fēbs. 37. Elite. 38. Oslo. 39. Kalē. 40. Adisabeba.

Stateniski. 1. Serā. 2. Nauru. 3. Īrisi. 4. Oulu. 5. Boja. 7. Eols. 9. Upītis. 10. Dominante. 13. Skaģeraks. 14. Pesetas. 15. Lemesis. 17. Nandu. 18. Draps. 19. Amēba. 21. Avene. 24. Batumi. 29. Rozo. 31. Ulemi. 32. Trese. 34. Bizē. 35. Očoa. 36. Daka.

Līmeniski. 4. Sena, strauja spēnu tautas deģa. 7. Asas muguras sāpes. 8. Liels dziedātāju ansamblis. 9. Dekorātīvi kokaugi. 10. Pilsēta Vācijas vidienē. 11. Sulīgs auglis. 13. Latviešu tulkotāja (1895 – 1978). 18. Masīvas akmens kraujas. 21. Satīts dzijas veidojums. 23. Apdzīvota vieta Raunas novadā. 24. Kā viena, tā otra no divām iespējamām. 25. Bulgārijas naudas vienība. 26. Latviešu grafiķis, gleznotājs (1911 –

1940). 28. Mūzikāli drāmatisks sacerējumi. 29. A. Dimā romāns. 34. Grezns monarha sēdeklis. 35. Milzu žņaudzējčūska. 37. Dzīvojamā telpa uz kuģa. 38. Pasta vērtzīme. 39. Apdzīvota vieta Saldus novadā. 40. Spēļu kārts. 41. Namatēvs.

Stateniski. 1. Mali galvaspilsēta. 2. Latviešu gleznotāja (1939). 3. Seklas alas. 4. Saputot. 5. Elements daiļslidošanā. 6. Lieli stabi, kas balsta velves. 12. Valsts Rie-

IN MEMORIAM

ILMĀRS RUMPĒTERS

Dzimis 1929. gada 9. martā Daugavpilī
Miris 2018. gada 27. decembrī Ņudžersijā, ASV

Nesagaidījis savu 90. dzimšanas dienu, trešajos Ziemsvētkos Mūžībā devās latviešu gleznotājs, dizainers, grafiķis un fotomākslinieks tālajā Amerikā Ilmārs Rumpēters. Droši vien meita Rita Laima vēl šim aprakstam pievienotu arī tēva aizraušanos ar mūziku – būdams labs tenors, viņš jaunus gados labprāt dziedājis, iemācījies spēlēt ģitāru, komponējis dziesmas, kam pats rakstījis vārdus. Labprāt lasījis, sevišķi par Otro pasaules karu. Visu mūžu viņš bijis radošs cilvēks, tāpēc palika garā jauns līdz savam solidajam vecumam. Vidzemnieka, miertiesneša Augusta Rumpētera (viņš arī piedalījies Brīvības cīņās pulkveža Oskara Kalpaka bataljonā) un viņa kundzes Emmas ģimenē dēls Ilmārs piedzima Daugavpilī. Četru gadu vecumā vecāki pārcēlās uz Rīgu, kur uzauga Āgenskalna priedēs un pie vecvecākiem Vidrižu "Vigantos". Ģimenē auga četri braši puikas. Taču saulainā bērnība beidzās 1940. gadā, kad padomju kaŗaspēks okupēja Latviju un tēvs zaudēja darbu Senatā. 1941. gadā viņš slēpās mežā, lai izvairītos no izsūtīšanas uz Sibīriju. Kaŗa beigās ģimene tika sašķelta – tēvs ar Ilmāru devās līdz bēgļiem uz Vāciju, bet māte ar abiem jaunākajiem brāļiem palika Vidrižos. Tikai pēc 40 gadiem Ilmārs satika māti un dzimtenē palikušos brāļus...

Pēc dzīves latviešu bēgļu nometnē Blombergā, kur Ilmārs Rumpēters pievērsās zīmēšanai, 1950. gadā viņš ar tēvu pārcēlās uz ASV. Korejas kaŗa laikā jauneklīs tika iesauktis armijā. Dienesta laikā viņš iepazinās ar Baibu Bičoli, ar kuŗu pēc neilga laika mija gredzenus. Viņiem piedzima divi dēli – Arvils un Artis – un meita Rita Laima. Beidzīs "kalpot ķezaram", Ilmārs iestājās Ņuarkas (Newark) Mākslas un rūpnieciskā dizaina skolā, ko pabeidza 1963. gadā. Kopš tā laika strādāja par dizaineru vairākās produktu fasējuma dizaina firmās Ņujorkā.

Ilmāra un Baibas māja Glenridžā kļuva par trimdas inteliģences satikšanās vietu. Kā Ilmāram, tā arī dzejniecei Baibai Bičolei, arī viņu draugiem – rakst-

niekiem, komponistiem, māksliniekiem – bija būtiski saglabāt latvietību svešu tautu Bābelē Ņujorkā. Ilmārs Rumpēters daudz enerģijas veltīja latviešu sabiedrībai, kļūdams par joprojām vērtīgā kultūras izdevuma *Jaunā Gaita* māksliniecisko redaktoru – daudzus žurnāla vākus darinājis Ilmārs Rumpēters. Še pie reizes jāatgādina, ka kādā Šveices luksusa rokas pulksteņu firmas *Patek Philippe* žurnālā, ko izdod daudzās valodās, vesela nodaļa veltīta *Jaunās Gaitas* vāka dizainam, ko veidojis Ilmārs Rumpēters. Viņš darinājis arī daudzu firmu un biedrību logo, starp tiem ALA, PBLA, ALMA, BATUM, LSC un citu vizuālās zīmes. Neskaitāmiem Helmara Rudziša grāmatu apģāda "Grāmatu Draugs" izdevumiem vāku dizaina autors bijis Ilmārs Rumpēters.

Taču viņa viskarstākā aizraušanās bija glezniecība. 20. gs. 50. – 60. gados Ilmārs Rumpēters radīja darbus, kuŗos skatītāju uzmanību piesaistīja faktūras – krāsu pigmentiem mākslinieks jauca klāt smiltis. Vēlāk viņš kļuva izteikti abstraktās mākslas pārstāvis, bet bija arī periods, ko iespaidoja fotografija – tad tapa ainavas ar ūdeņiem, kalniem, debesīm. Mākslinieks pats uzsvēra: "Galvenais manā gleznošanā ir pati ideja kā tāda – pār-

veidot reālus priekšmetus un cilvēkus vairāk vai mazāk abstraktos simbolos, turklāt krāsai un kompozīcijai ir liela nozīme manos darbos".

Dizainera darbs spēcīgi ietekmējis Ilmāra Rumpētera glezniecību, kuŗas centrā ir krāslaukumu ritmi, ģeometrisku figūru salikumi, spilgtu krāsu pielietojums. Abstraktais tēlojums tomēr nes sevī iekšēju harmoniju, optimismu un dzīvesprieku, ar ko acīmredzami izcēlās arī pats mākslinieks.

Aizgājis pensijā 1996. gadā, viņš pilnībā nodevās mākslai. Kad apgleznot lielus audeklus kļuva par grūtu, viņš pievērsās zīmējumam, katru dienu radīdams vismaz vienu vai vairākus krāsu vai melnbaltos zīmējumus un publicēdams tos *Facebook*ā. Zīmējumus meita Rita Laima Bērziņa apkopoja reprodukciju albumā, ko 2013. gadā izdeva *Laika grāmata*.

Rumpētera daiļrade ieguva plašu rezonanci, un tā saņēmusi godpilnu atzinību. Viņam piešķirts ģenerāļa Goppera fonda Atzinības raksts par ilustrācijām (1965), pirmā godalga glezniecībā latviešu Dziesmu svētkos Toronto (1976), godalga Starptautiskajā fotomākslas izstādē Rīgā (1982), godalga par krāsu fotografijām Montklēras (*Montclair*) izstādē Ņudžersijā, ASV (1989).

Lai Paradīzes dārzos, kur nu Ilmārs Rumpēters turpinās savas gaitas, viņu pavada harmonija, gaišums un miers.

Laika un Laika grāmatas
vārdā ardievas saka
Māris Brancis

Izdevēji un redakcija izsaka līdzjutību mūsu ilggadējai kolēģai Baibai Bičolei, *Laika* autorei Ritai Laimai, visiem, kam pietrūks dzīvespriecīgā un talantīgā Ilmāra Rumpētera!

SĒRAS

Mūžībā aizgājusi
mūsu mīļā māte un vecāmāte

RASMA LAIMDOTA JAVALDS

(dzimusi RUPAIS)

Dzimusi 1924. gada 24. septembrī Rīgā,
mirusi 2018. gada 22. decembrī Ēskilstunā, Zviedrijā

*Pūt vējiņi, dzen laiviņu,
Aizden mani Kurzemē!*

Viņu mīļā, gaišā piemiņā paturēs
visi tavi bērni ar pēcnācējiem,
radi Zviedrijā un Latvijā

Izvadīšana notiks piektdien, 25. janvārī, plkst 13.30
Vallby baznīcā (Ēskilstuna). Pēc tam sekos piemiņas brīdis.

Lūdzam pieteikties pie rasmus.javalds@unilabs.com jeb
Westlings apbedīšanas +46 16134110, vēlākais, 21. janvārī.

NEKROPOLE

PERSONU, NOTIKUMU UN KAPU KULTŪRVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju
Nekropole.info
arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē.
Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi,
ap kuŗu viss griežas, liekot Latvijū.
Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

[www.nekropole.info!](http://www.nekropole.info)

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Gertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Tālrunis: +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtītāt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.
Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtītāt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK
kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.:
LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS
un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi**
maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerģiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:

Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154, vai,
sūtīt naudu vai čeku *Brīvās Latvijas* atbalstam
mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis,**
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick,
Northants, NN6 7TJ.

WWW.ZEMESSARGAM.LV

Ienāc un ziedo

SPORTS

SPORTS

SPORTS

MELBĀRDIS UN SEVASTOVA – 2018. GADA LATVIJAS LABĀKIE SPORTISTI

21. decembrī laureātu vakarā tika pasniegtas balvas Latvijas sporta izcilniekiem 2018. gadā. Par labākajiem sportistiem kļuva Oskars Melbārdis un Anastasija Sevastova, bet par populārāko sportistu tika iebalsots Pauls Jonass.

Par labāko sportistu pašam par lielu pārsteigumu kļuva bobsleja pilots **Oskars Melbārdis**, kurš kopā ar Jāni Strengu ieguva bronzu Phjončhanas Olimpiskajās spēlēs. Vēl uz šo balvu pretendēja arī Haralds Silovs, Mairis Briedis, Martins Dukurs un Pauls Jonass.

Anastasija Sevastova

Par labāko sportisti tika atzīta tenisiste **Anastasija Sevastova**, kuŗa šogad sasniedza *US Open* pusfinālu un *WTA* rangā ieņēma 11. vietu. Viņa apsteidza Aļonu Ostapenko, Inesi Tarvidu, Rebeķu Kochu un Tinu Graudiņu.

Divas balvas ieguva motosportists **Pauls Jonass**, kuŗš ieguva otro vietu *MX2* pasaules čempionātā un tika atzīts gan par labāko sportistu tehniskajos sporta veidos, gan arī par populārāko sportistu Latvijā.

Par labāko komandu 2018. gadā tika atzīta **Latvijas vīriešu hokeja izlase**, kas pasaules čempionātā iekļuva ceturtdaļfinālā un tajā pakutināja topošās čempiones Zviedrijas nervus (2:3).

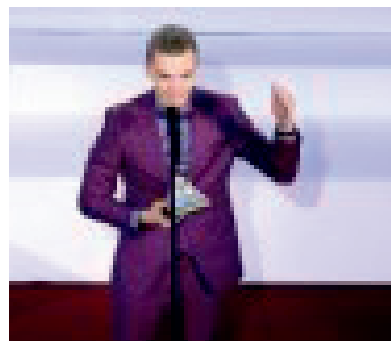

Sandis Prūsis

Par labāko treneri gan netika atzīts tās vadītājs Bobs Hārtlijs, taču šo balvu ieguva pieredzējušais bobsleja speciālists **Sandis Prūsis** – Latvijas bobslejisti **Oskars Melbārdis** un **Jānis Strenga** Phjončhanas Olimpiskajās spēlēs tika pie bronzas medaļas divniekos. Tieši Melbārdis un Strenga tika pie balvas kā labākā komanda individuālajos sporta veidos.

Kādreizējais kamanīņu braucējs, olimpisko spēļu dalībnieks, sacensību tiesnesis un kamanīņu izgatavošanas speciālists Valdis Ķuzis

Arturs Žagars

Pie divām balvām tika divu basketbola paaudžu pārstāvji. Vispirms par uzlecošo zvaigzni

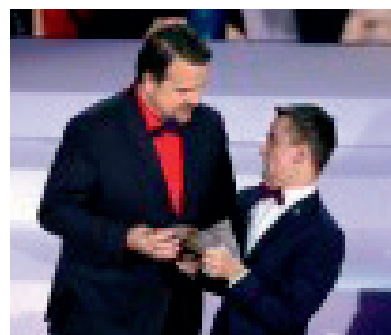
tika atzīts 18 gadus vecais, savainojumu ārstējošais **Arturs Žagars**, kuŗš pārspēja savu amata brāli un debijas sezonu Nacionālajā basketbola asociācijā aizvadošo Rodionu Kurucu un Eiropas junioru čempionu rallijā Mārtiņu Sesku. Par paraugu sportā tika atzīts 36 gadus vecais Latvijas izlases kapteinis **Jānis Blūms**. Uz šo balvu pretendēja arī Oskars Melbārdis un Gunta Baško.

Gada labākajam sporta skolotājam Pēterim Krastiņam balvu pasniedz žurnālists Anatolijs Kreipāns

Gada labākā sporta skolotāja balvu ieguva Pēteris Krastiņš no Salas vidusskolas. Krastiņš ir atsaucīgs, iniciatīvas bagāts pedagogs, kuŗš savus tiešos pienākumus veic apzinīgi un profesionāli.

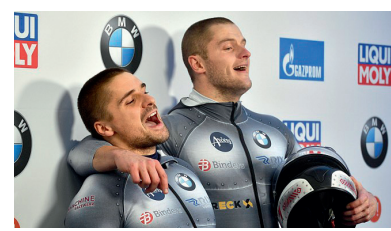
Latvijas Paralimpiskās komitejas specbalvu saņēma **Richards Snikus**, kuŗš ar zirgu *King Of The Dance* izcīnīja sudraba godalgu ASV notiekošajās pasaules spēlēs para iejādē brīvā stila disciplīnā *PI-I* para iejādes grupā.

Politologs Ivars Ījabs un paralimpietis jātnieks Richards Snikus ar Latvijas Paralimpiskās komitejas balvu

BOBSLEJĀ – DIVI GODA PJEDESTALI

Latvijas bobsleja pilota **Oskara Ķibermaņa** pilotētais divnieks Vācijas trasē Altenbergā izcīnīja trešo vietu Pasaules kausa (PK) izcīņas trešā posma sacensībās. Otrā Latvijas ekipāža ar pilotu Ralfu Bērziņu un stūmēju Dāvi Sprinģi ierindojās desmitajā vietā.

Par sacensību uzvarētāju kļuva vācieša Frančesko Frīdricha ekipāža, kas pēc pirmā brauciena bija tikai trešā.

Četrinieku sacensībās Oskara Ķibermaņa ekipāža ar stūmējiem Mātiņu Mikni, Arvi Vilkasti un Jāni Strengu Altenbergā izcīnīja otro vietu PK posmā.

Oskars Ķibermaņa ar saviem vīriem // Foto: bobslejs.lv

Otrā Latvijas ekipāža ar pilotu Ralfu Bērziņu un stūmējiem Dāvi Sprinģi, Māri Priekuli un Intaru Dambi izcīnīja 11. vietu.

KAMANIŅAS

Latvijas kamanīņu braucēji Elīza Cauce, Inārs Kivlenieks un divnieks Andris Šics/Juris Šics Kēnigszē trasē Vācijā ieņēma ceturto vietu PK piektā posma komandu stafetes sacensībās. PK izcīņas kopvērtējumā pēc trim stafetes sacensībām līdere ar 285 punktiem ir Vācija, otro vietu ar 215 punktiem ieņēma Krievija, bet trešā ar 205 punktiem ir ASV. Aiz pirmā trijnieka ar 201 punktu ir Austrija, bet piekto vietu ar 170 punktiem ieņēma Latvija.

Elīza Cauce

Inārs Kivlenieks

Individuālajā ieskaitē labākos rezultātus sasniedza Elīza Cauce – 5. un Inārs Kivlenieks – 7. vieta.

PIRMIE OLIMPISKIE PUNKTI

Latvijas vadošais konkūrists **Kristaps Neretnieks** ar zirgu *Moon Ray* izcīnīja otro "Grand Prix" uzvaru pēc kārtas, startējot sacensībās Apvienotajos Arabu Emirātos, Abū Dabī.

Neretnieks ar *Moon Ray* bija pārliecinošākie *CSI4*-W Abu Dhabi Grand Prix* maršrutā, izcīnīot savu pirmo četru zvaigžņu *Grand Prix* uzvaru. Šis bija arī Tokijas Olimpisko spēļu kvalifikācijas maršruts. Šim maršrutam kvalificējās 28 sportiskie pāri no 12 valstīm, Neretnieks sasniedza otru ātrāko laiku, tomēr mazliet pietrūka veiksmes un gāza pēdējo šķērsli maršrutā, paliekot astotajā vietā, tomēr tas ļāva kvalificēties nākamajam galvenajam startam.

SASNIEDZ VALSTS REKORDU

Latvijas skrējējs **Dmitrijs Serjogins** Barselonā laboja valsts rekordu 10. kilometru skrējienā. *Cursa Dels Nassos* sacensībās Serjogins distanci veica 29 minūtēs un 36 sekundēs, par pusminūti labojot Valērijam Žolnerovičam piederošo rekordu, kas netika pārspēts vairāk nekā deviņus gadus.

Ar šo rezultātu Serjogins ieņēma 11. vietu, sacensību uzvarētājam Arturam Boiss Angeram zaudējot 49 sekundes. Vēl no Latvijas skrējējiem šajās sacensībās Edgars Šumskis ar 30 minūtēm un 189 sekundēm ieņēma 18. vietu, bet Jānis Razgalis ar 31 minūti un 15 sekundēm bija 33. pozīcijā. Dāmu konkurencē Kitija Valtere ar 37 minūtēm un desmit sekundēm izcīnīja 13. vietu.

DAŽOS VĀRDOS

Par Šveices hokeja komandas *Davos* galveno treneri kļuvis latviešu speciālists **Harijs Vitolinš**. Agrāk viņš strādāja kopā ar Oļegu Znaroku Krievijas klubos.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas Evanģēliskajā draudzē Rīgā, Akas ielā 13, svētdien, 13. janvārī plkst. 13, dievkalpojums (ar kafijas galdū). Dievkalpojumu vadīs Dr. theol., prof. Dace Balode kopā ar mācītāju Ievu Puriņu. Nākamie dievkalpojumi 27. janvārī plkst. 13 (bez kafijas galdū), 10. februārī plkst. 13 (ar kafijas galdū), 24. februārī plkst. 13 (bez kafijas galdū), 10. martā plkst. 13 (ar kafijas galdū), 24. martā plkst. 13 (bez kafijas galdū). Iesvētes mācība: visi interešenti ir laipni aicināti pieteikties uz draudzes organizēto iesvētes mācību. Pieteikumus, lūdzu, sūtīt uz info@redraudze.lv

ANGLIJA

DIEVKALPOJUMI ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere
Bradfordā, Vācu baznīcā (*The German Protestant Church*), 29 Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA, svētdien, 20. janvārī, plkst. 11 Epifānijas laika dievkalpojums.
VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere
"Straumēnos", Zaļajā zālē, *Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, LE17 6DF*, svētdien, 27. janvārī, plkst. 10 Epifānijas laika dievkalpojums.

ZVIEDRIJA

DIEVKALPOJUMI
Stokholmas ev. lut. draudzes dievkalpojums epifānijas laika otrajā svētdienā, 20. janvārī, plkst. 14 Somu baznīcā (*Finska kyrkan, Slottsbacken 2B-C, Gamla Stan, Stockholm*). Dievkalpojumu vadīs mācītājs Kārlis Žols. Visi miļi gaidīti!
Gēteborgas ev. lut. draudzes dievkalpojums epifānijas laikā svētdien, 3. februārī, plkst. 14, Hāgas baznīcā (*Haga kyrka, Haga Östergata 30, Gēteborgā*). Dievkalpojumu vadīs mācītājs Normunds Kamergrauzis, pie ērģelēm *Peter Wågsjö*. Pēc dievkalpo-

juma draudzes gadskārtējā pilnsapulce un sadraudzība Hāgas draudzes telpās. Visi sirsnīgi gaidīti!

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI
Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, *Hohenzollernstr. 54*, 13. janvārī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galdū.
Bekhofas latv. baznīcā (*Am Beckhof 44, Bielefeld*), 20. janvārī plkst. 14.30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

307.lv

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

Minsterē, *Salzmannstr. 152, 48159 Münster*, svētdien, 20. janvārī, plkst. 10.30 latviešu ev. lut. draudzes dievkalpojums Latviešu centrā. Visi miļi gaidīti!